

Стенограммы

XIV Рийгикогу, III Сессия, Инфочас

Среда, 25.03.2020, 12:00

Отредактированная

12:00 Infotund

1. 12:02 Tegevused eriolukorras
2. 12:17 Mida saame teha, et laiendada COVID-19 testimist?
3. 12:32 Eriolukorra mõju Eesti haridusele
4. 12:46 Kriisiabimeetmed
5. 12:55 Võõrtööjõud
6. 13:02 Muutused kriisiolukorra haldamisel
7. 13:14 Riigi kaitsevõime
8. 13:26 Koolide töökorraldus
9. 13:38 KredExi meetmete rakendamise võimekus
10. 13:49 Tervisesüsteemi valmisolek

12:00 Infotund

12:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tere päevast, austatud Riigikogu! Alustame tänast infotundi. Alustuseks kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreeris ennast 19 Riigikogu liiget, puudub 82.

Tänases infotunnis osalevad peaminister Jüri Ratas, haridus- ja teadusminister Mailis Reps ning väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu. Ja nii nagu ikka, vastavalt kodukorrale on küsimuse esitamiseks aega kaks minutit ja vastamiseks kolm minutit. Ja viime infotunni läbi tavapärase formaadis, kus lisaks täpsustavale küsimusele on võimalik esitada ka üks kohapeal registreeritud küsimus.

1. 12:02 Tegevused eriolukorras

12:02 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Nii, läheme siis tänase infotunni küsimuste juurde. Esimene küsija on Indrek Saar, küsimus on esitatud peaminister Jüri Ratasele: Teemaks on tegevused eriolukorras. Palun!

12:02 Indrek Saar

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud peaminister! Head tervist kõigile kolleegidele ja meie istungi jälgijatele! Kõigepealt ma tahan tunnustada valitsust: meil kulus umbes kolm nädalat aega, et inimeste postkastidesse jõuaks esimene elementaarne infoleht, teavitamaks sellest, et meil on eriolukord ja kuidas eriolukorras käituda. Oleme sellest ka siin infotunnis korduvalt rääkinud. Läks täpselt kolm nädalat sellest, kui Helmen Kütt selle teema sotsiaalkomisjonis tõstatas, alles siis lõpuks jõuti trükiseni. Aga hea, et lõpuks jõuti. Teavitamiseks on leitud uusi võimalusi. Just saabus meie mobiiltelefonidesse sõnum, kuidas inimesed peaksid käituma väljas liikudes. Seega on tegevus läinud efektiivsemaks ja kiiremaks.

Aga minu küsimus on seotud sellega, et Vabariigi Valitsus võttis eile pärast pikka arutelu vastu

täiendavad kriisi puudutavad otsused. Teil olid erinevad hinnangud. Mitmed teadlased on rõhutanud, et kui me tahame tõepoolest selle haiguse kontrolli alla saada, siis peaks haiguskordaja langema alla 1. Praegu on see erinevatel hinnangutel umbes 1,5. Ka on nad arvanud, et selle saavutamiseks peaksid meetmed olema oluliselt põhjalikumad ja selgemad kui need, mis valitsus eile otsustas. Millised need kaalutlused teie jaoks valitsuses olid, peaminister? Kas te selgitaksite, miks just sellised piirangud ja mitte teistsugused?

12:04 Peaminister Jüri Ratas

Väga austatud Riigikogu esimene aseesimees! Head Riigikogu liikmed! Austatud küsija! Head infotunni jälgijad! Ma kõigepealt tahan väga tänada selle hea sõna eest ja koostöö eest kogu Riigikogu, mida ka härra Saar siin väljendas. Täna hommikul oli mul võimalus olla rahanduskomisjoni videokonverentsil ja ma arvan kõigepealt, et need meetmed, mis te olete loonud Riigikogus eri komisjonide tööks, andes võimaluse ka valitsusel väga tihti olla eri komisjonides, on minu arust positiivsed. Aitäh selle eest! Nüüd, ma olen sellega nõus, mida härra Saar ütles: loomulikult tugevat tervist kõigile Eesti inimestele ja ka Riigikogu liikmetele! See on täna kõige tähtsam – inimeste tervis ja elu. Nüüd, tõsi on see, et kui me räägime teavitamisest, siis minu teada tõesti läks välja ka SMS eriolukorra teatega: "25. märtsist tohib avalikus kohas viibida üksi või kahekesi, teistest ole 2 meetri kaugusel. Püsi kodus ja väldi kontakti! Kriis. ee ja 1247." Te märkisite seda koefitsienti, et see peaks olema alla 1. Tõesti, sellest oli ka eile juttu, kui professor Irja Lutsar andis oma teadusnõukojaga, kes on moodustatud kriisikomisjoni juures, olukorrast ülevaate. Ta ütles niiviisi, et meetmed, mida on riigis rakendatud, on kindlasti aidanud kaasa koroonaviiruse leviku tõkestamisele. Aga ta ütles ka koos oma teadusnõukoguga välja, et on vaja lisameetmeid, lisasamme. Ja põhimõtteliselt kõigi nende meetmete üle, mis teadusnõukogu välja pakkus, meil eile mitme tunni jooksul arutelu käis. Lõpuks palusime veel eraldi professor Lutsari arvamust meetmete kohta, mis me otsustasime rakendada. Ta toetas neid meetmeid. Nüüd sellest koefitsiendist. Need on modelleerijate looming. Irja Lutsar ütles, et nad jätkavad tööd graafikute tegemisel ja töötavad ka selle koefitsiendiga edasi. Ta arvas, et kindlasti viiruse tõkestamise meetmed, mis on seotud näiteks liikumispiirangutega kaubanduskeskustes, on mõistlikud. Ka on tema sõnul mõistlik maksimaalselt kahe inimese koos olemise ja 2 meetri hoidmise nõue. Lähemal ei tohi teisi inimesi olla. Ta seda väga toetas. Eile tulid ka paljud sulgemisotsused, mis olid seotud teatud lõbustuskohtadega, nagu *bowling* ja keegel. Aitäh!

12:07 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Indrek Saar, palun!

12:07 Indrek Saar

Täna! Kas ma sain nüüd õigesti aru sellest, mida te just ütlesite: et põhimõtteliselt kõik need meetmed, mis teadusnõukogu välja pakkus, valitsus ka ära otsustas? Kas te täpsustaksite, millised olid need meetmed, mis selle fraasi "põhimõtteliselt kõik need meetmed" alla ei mahu, aga mida teadusnõukogu veel pakkus, mida annaks teha? Ja teine oluline küsimus on ka: kas te olete liikumas selles suunas, et valitsusel oleks konkreetsed vahe-eesmärgid, mis ajaks me haiguskordajaga tahame jõuda sinnamaani, et me saaksime tegelikult hakata leevendama eriolukorrast tulenevaid piiranguid, et me saaksime naasta võimalikult palju oma igapäevase, tavapärase elurütmi juurde, et me saaksime uuesti käivitada normaalsel määral oma majanduse? Kas te olete seadnud mingid sihid? Praegu tundub, et suhtumine on nii, nagu klassika ütleb: võtame üks päev korraga, vaatame, mis eilse päeva sündmused on, ja siis teeme järgmise otsuse. Kas on ka mingid vaheetapid, mis on kuidagi fikseeritud, või te kavandate neid fikseerida ja sinna juurde siis ka mingi selge tegevuskava, millest kogu ühiskond aru saaks? Mis on need pingutused, mida me peaksime tegema selle jaoks, et võimalikult kiiresti eriolukord kontrolli alla saada ja et samas võimalikult paljude inimeste tervis ei satuks ohtu. Ma saan aru, et ka valitsus ütleb, et esimene siht on ikkagi see, et viiruse levik võimalikult kiiresti pidurduks ja võimalikult vähe tervisekahjusid viirusega kaasneks. Või on teil teistsugune arusaam?

12:07 Peaminister Jüri Ratas

Valitsuse positsioon koroonaviiruse tõkestamise osas on see, et teha kõik, mis võimalik, et nii kiiresti kui võimalik me saame viiruse levikule pidurid peale ja sellest haiguspuhangust nii kiiresti kui võimalik üle. Siis saame pöörduda tagasi normaalse elurütmi juurde, saame teha kõik selleks, et taas majandus

hakkaks taastuma, et inimesed saaksid tööl käia, et toimiks igapäevane tavaelu haridusasutustes. Kas on olemas sellised väga konkreetsed numbrid, nagu te küsisite? Kas eile näiteks teadusnõukogu pakkus välja, et ühe nädala pärast peame jõudma sinna, kahe nädala pärast sinna ja, ma ei tea, kolme nädala pärast sinna? Ei, selliseid numbraid, ma arvan, täna ei suuda mitte keegi välja pakkuda. Seda ei saa ka teadusnõukogu käest nõuda, et öelge nüüd, kus me peame olema kahe-kolme päeva pärast. Sellest oli juttu ja professor Lutsar ütles väga selgelt, et küsimus ei ole ühes-kahe päevas, küsimus ei ole ka ühes või kahe nädalas – see periood on kindlasti pikem. See periood, mille jooksul seda viirust tuleb erinevate piirangutega tõrjuda, on kindlasti pikem. Ja neid piiranguid, seda ebamugavust meie igapäevaellu tõesti tuleb, nagu eile otsustatud sai. Aga kogu koroonaviiruse periood peaks olema nii lühike kui võimalik ja tagasipöördumine tavaellu, ka majanduse mõttes tavaellu, hariduse mõttes tavaellu nii kiire kui võimalik.

Te küsisite, kas pakuti eile välja ka meetmeid, mis ei läinud selle fraasi alla – te võtsite mul sõnasabast kinni –, et "põhimõtteliselt me toetasime neid seisukohtasid, mis välja toodi". Ega ei saa nii öelda, et teadusnõukogu tõi konkreetselt välja, et vajalik oleks veel see ja see ja see meede. Minu meelest professor Lutsar väga ilusasti seletas, et kuna nõukogus on rohkem kui üks inimene, siis on ka erinevaid hinnanguid, on erinevaid mõtteid. Ta tõi need kõik lauale. Märkida iga mõtte puhul konkreetse inimese nimi – ma arvan, et see ei annaks hetkel selles diskussioonis midagi juurde. Mina palusin eelmisel kohtumisel teadusnõukogul läbi töötada mõtte, kas peaks sulgema kaubanduskeskused.

Teadusnõukogu ütles, et nad toetavad seda. Veel oli küsimus, kas tuleks keelata vesipiipude kasutamine – seda nad toetasid. Toitlustusasutuste, baaride sulgemine kella kümnest – seda nad toetasid. Oli küsimus ka, kas võiks kehtestada eakatele, näiteks 60+ inimestele eraldi aja toidukaupluste külastamiseks, ütleme, hommikust kuni kaheteistkümneni – selle kohta ütles teadusnõukogu, et nad seda ei toeta.

12:07 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urmas Kruuse, palun!

12:13 Urmas Kruuse

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Austatud peaminister! Eile, kui te need uued piirangud välja kuulutasite, läks nii sotsiaalmeedia kui ka igasugune võrgustik suhteliselt kihama ja tekkis mitmeid küsimusi. Mul ongi võimalus praegu edastada teile inimeste küsimusi. Üks puudutab seda kahe inimese võimalikku kokkusaamist kahe meetri kaugusel ja teine näiteks iluteenuste jätkamist väljaspool kaubanduskeskusi. See tekitas mitmeid küsimusi ja arusaamatusi. Kas see meede on lõpuni läbi mõeldud ja me saavutame sihi, mida te koos teadlastega olete arutanud? See oli esimene küsimus. Teine küsimus, mis on viimasel nädalal üles kerkinud, on põllumeeste mure, kas hooajatöölisi on võimalik kevadtöödel kasutada. See tegelikult tähendab muret, et kui need tööd jäävad tegemata, siis sügisel ei ole saaki võtta ja võib juhtuda see, et need abimeetmed, mida riik peab rakendama ka finantspaketi mõttes, osutuvad suuremaks, kui need võiksid olla. Need on kaks küsimust, mis ma praegu selle küsimuse raames teile tahtsin edastada.

12:14 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Jah, eile oli päris pikk arutelu tõesti, mis saab juuksuritest, ilusalongidest. Vastus on järgmine. Esialgu me keskendusime kohtadele, kuhu koguneb korraga palju rahvast ja kus on seetõttu tõenäosus nakatuda suurem. Kaubanduskeskused ja ilusalongid peavad teenuse osutamisel tagama ohutuse enda ja oma klientide tervisele. Tuleb ka aru saada, et ilusalongide teenused – olgu see näiteks juuksuriteenus – on teenused, mida inimesed kasutavad regulaarselt ja seetõttu on oht, et nende sulgemisel otsustavad inimesed nende protseduuride tarvis spetsialisti näiteks enda juurde koju kutsuda. Hetkel me arvame, et turvalisem on neid protseduure läbi viia ilusalongides ja juuksurite juures, kus kehtivad kõik desinfitseerimise ja muud ohutusnõuded. Nii et selline oli kaalutlusaspekt. Nüüd võõrtööjõust. Arupärija, Riigikogu liige härra Ivori Padar on viienda küsimusena selle registreerinud, aga ma vastan ka teie küsimusele. Võõrtööjõud mängib põllumajanduses endiselt väga olulist osa. Tulenevalt sektori eripärast on põllumajanduses, sealhulgas aianduses palju sesoonset tööd, mis tuleb teha piiratud aja jooksul, ja üksnes kohaliku tööjõuga nende tööde tegemisel arvestada ei saa. Ettevõtjatel on nendeks töödeks vaja palgata ka hooajalisi töötajaid. Sellest tuleneb vajadus kasutada hooajatöötajaid. Põllumajanduses koos töötleva tööstusega on hooajaks vaja ca 3500 inimest. Täpne

hinnang muidugi aastati erineb ja tänavu pole hetkel teada. Taotlusi on selles valdkonnas esitatud ca 750 ja ilmselt on nii ka aastal 2020, aga tavapäraselt on märts-aprill taotluste esitamise tippaeg ning esialgu neid ei menetleta. Hooajatööde eripära on madal palk ning peamine põhjus välismaalaste palkamiseks on see, et Eestis selle palgaga töö soovijaid eriti palju leida ei ole. Nüüd, mida Maaeluministeerium on välja pakkunud? Nad on pakkunud välja, et luuakse keskne süsteem, mille abil saaks kiiresti hankida ajutist tööjõudu. Näiteks inimesed, kes on saadetud teistest ettevõtetest palgata puhkusele või on praegu töötud, kuid loomulikult ei tohi need olla haigestunud inimesed, nad peavad olema terved. Nii et nende, ütleme siis, võimaluste ja alternatiividega praegu pidev töö käib nii Maaeluministeeriumis kui ka Siseministeeriumis, aga loomulikult ka valitsuses tervikuna.

12:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitluse.

2. 12:17 Mida saame teha, et laiendada COVID-19 testimist?

12:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi, teine küsimus. Esitaja Taavi Rõivas, küsimus on peaminister Jüri Ratasele: mida saame teha, et laiendada COVID-19 testimist? Palun!

12:17 Peaminister Jüri Ratas

Suur tänu, härra Taavi Rõivas! Ma kõigepealt tahan üle korrata mõningad olulised faktid, mis puudutavad testimist. Ma neid kindlasti soovin rõhutada. Kõigepealt see, et ühe meetmena testimise võimekuse tõstmisel me oleme teinud seda, et nädalavahetusel, kui perearstid ei tööta, anname võimaluse konkreetset kas perearsti nõuandeliinile või regionaalsetele arstikeskustele – see peaks selguma täna või hiljemalt homme –, et nemad saavad telefonikõne vahendusel välja kirjutada testimise saatekirjasid. Ma pean seda väga oluliseks. Ma pean tegelikult seda oluliseks ka tööpäevade õhtusel ajal, kui perearstid ei tööta. Nad ju pidevalt oma meile ei loe ja paljudel, kes on perearstide nimistus, ei ole ka perearsti mobiiltelefoni, et talle helistada ja öelda, et probleem on suur ja vajan saatekirja. Nii et lahendusi tuleb kindlasti pakkuda.

Nüüd, mida me oleme teinud, et teste saaks rohkem teha? Just täna hommikul arutasime Vabariigi Valitsuse komisjonis lisatestide tellimist lisaks sellele, mis hetkel on Eestis olemas. Meiega teevad testimisel koostööd Synlab, Medicum ja Qvalitas ning me tahame juurde tellida vähemalt 100 000 testi. Anname selle veel täna töösse. Kui te küsite, millal see realiseerub, siis ütlen, et nii ruttu kui võimalik, arvestades piiride sulgemise suurenemist, mida me maailmas näeme. Ma ei räägi ainult piiridel toimuvast, eri riikides me näeme seda, et vajalike vahendite kättesaadavus hakkab vähenema ja meil tuleb olla võimalikult kiire. Seetõttu sai ka see otsus langetatud. Nüüd teie väitest, et viroloogid soovivad masstestimist. Ma pean ausalt ütlema, et ma olen natukene kimbatuses, sest ma arvan, et masstestimist vist ei soovita. Ma tean, et arstid on pigem öelnud, et masstestimist ei oleks vaja teha. Kui me aga räägime testimise üldisest suurendamisest kui põhimõttest, siis mulle tundub, et täna ikkagi enamik ütleb, et seda oleks vaja teha. Valitsus on öelnud kogu aeg, et me peame testide arvu suurendama. See on ju üks, ma ütleks, kõige konkreetsemaid indikaatoreid, kui me räägime ka väljumisest sellest kriisist. See ehk annab aluse ennustada, millal me kriisist väljuma hakkame. Ja minu meelest selle aluse annabki see, et kui me näeme, et nakatunute arv suhtarvuna võrreldes riigi elanikkonna arvuga hakkab vähenema, et murdepunkt on tekkinud.

12:17 Taavi Rõivas

Aitäh! Pean võib-olla ühe väikse täpsustuse tegema. Ma ei kasutanud sõna "masstestimine". Küsimus on pigem selles, et saaks testida kõiki neid inimesi, kellel on sümptomid ja kelle puhul perearstil on kahtlus, et tal võib esineda see viirus. Seda on tõepoolest mitmed väga lugupeetud viroloogid ja akadeemikudki avalikult välja öelnud ja ma olen ka ise nendega vestelnud.

Kui nüüd tulla järgmise sammu juurde, siis vaatame veel, mida me saame tulevikuks ära teha selleks, et meie meditsiinisüsteemi võimekus oleks maksimaalselt suur. Me teame, et on olemas Eesti teadlaste tehtud prognoosid – tõsi, üsna puuduliku info tõttu on prognoosivahemik päris suur, aga siiski me

teame suurusjärku –, mis kahe nädala või kolme nädala pärast suure tõenäosusega juhtuma hakkab. Kui me võtame selle teadmise, siis mis on teie, ütleme siis, parim teadmine, mida me veel võiksime teha, et Eesti tervishoiuasutuste võimekust suurendada? Kas on mingeid konkreetseid seadmeid puudu? Kas on inimesi puudu? Veel kord: kas on raha puudu? Praegu on meil veel mõned nädalad – loogiliselt võttes, kui jälgida teiste riikide arenguid – n-ö tipu saavutamiseni ja seda aega me peame ühiselt kasutama maksimaalselt targasti. Kas on mingi sõnum, kuidas saaks ka Riigikogu kaasa aidata või Eesti avalikkus kaasa aidata lisaks sellele, et loomulikult me väldime liigseid kontakte ja püüame tõkestada haiguse levikut? Aga kuidas me saaksime kaasa aidata just sellele, et Eesti tervishoiusüsteemi valmisolekut suurendada?

12:17 Taavi Rõivas

Suur aitäh, hea juhataja! Austatud peaminister! Minu küsimus puudutab jah seda, et praeguste juhiste järgi tohib testida vaid üsna väikest osa sümptomitega inimestest. Ma saan suurepäraselt aru, et ravi ei erine gripilaadsete sümptomite puhul sõltuvalt sellest, kas inimese test osutub positiivseks või negatiivseks, küll aga ütlevad viroloogid – ja mul on vähe põhjust nende sõnades kahelda –, et täpsem testimine aitaks viiruse kulgu pidurdada, aitaks teha täpsemaid otsuseid, täpsemaid prognoose, selleks et me teaksime, mis seis võib olla kahe või kolme nädala pärast. Arusaadav on ka see, et ressursid on piiratud. Tervise valdkonnas see kipub alati nii olema ja küllap on ka praegu. Ma ei taha seda absoluutselt ette heita ja küsida, miks meil on need piiratud – kaugel sellest. Ma tahaks vaadata tulevikku ja küsida hästi konstruktiivselt, mida veel me saame lähima paari nädala jooksul teha, et testimise võimekust suurendada, et tulla vastu viroloogide ja mitmete teiste teadlaste soovile viiruse kulgu selle alusel paremini tõkestada. Ma olen aru saanud, et laborivõimekus ei ole pudelikaelaks. Näiteks on Tartu Ülikool ja mitmed teised pakkunud oma abi, et analüüside tegemise võimekust oluliselt suurendada. No ma usun, et ka raha ei saa olla takistus, või kui see on takistus, siis saab Riigikogu appi tulla. Mind praegu huvitabki, mis on see konkreetne takistus, mis ei võimalda meil testide arvu suurendada. Mida me saaksime ühiselt teha, et lähema paari nädala jooksul seda takistust vähendada ja anda inimestele ka psühholoogilist kindlust? Olgem ausad, küllalt palju on inimesi, kes tahaksid seda testi teha ja kes ei ole seda teha saanud. Ka see on oluline aspekt.

12:22 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Taavi Rõivas, palun!

12:22 Peaminister Jüri Ratas

Ma väga tänan selle konstruktiivse küsimuse eest! Olen täielikult nõus, et praegu me peame olema mitte erinevates erakondades, vaid ühes erakonnas. Ja see erakond on kõige tõsisemalt öelduna Eesti. Ma tahan öelda, et ma tõesti tunnetan kogu selle viiruse leviku ajal väga head koostööd Riigikoguga, erinevate komisjonidega. Ka teie küsimusest loeb välja mure, kuidas me saame koos rohkemat teha. Minu meelest see on väga positiivne.

Nüüd, viimase ööpäeva jooksul on tehtud minu teada 768 testi. Nagu ma ütlesin, meie soov on tõsta see võimekus kuni 1000 testini.

Mis jääb kindlasti kehtima? Kindlasti jään kehtima nõue, et peab olema ikkagi perearsti saatekiri. Ja nagu ma eelmisele küsimusele vastates teile ütlesin, minu meelest peab siis, kui inimesel on sümptomid, olema kergem saada perearsti saatekirja. Mida ma sõna "kergem" all silmas pean? Nagu ma ütlesin, nädalavahetustel ja ka tööpäevadel peale kella 18 peab olema võimalik seda saada. Minu meelest on vaja need sammud astuda. Nüüd see küsimus, mis on praegu pudelikaelad ja kuidas me saame rohkemat koostööd teha.

Kahtlemata üks suur pudelikael on isikukaitsevahendid – see on väga suur pudelikael. Täna hommikul me arutasime seda ja kell 6 Vabariigi Valitsuse komisjon taas koguneb, et arutada just nimelt isikukaitsevahendite teemat. See on kindlasti isegi suurem pudelikael kui testide vähesus. Me oleme küll saanud asja riigi ja erasektori koostöös liikuma ja ma näen, et on toimunud nagu samm paremuse suunas, aga isikukaitsevahendid on ikkagi väga suur probleem. Eeskätt ma räägin FFP3 maskidest, aga kindlasti ka FFP2 ja ka FFP1 maskidest. Igal pool paistavad tegelikult väga suured defitsiidid. Mida siin saab teha? Saab rakendada ka kõiki riigisiseseid võimalusi, mis meil on. Meil on Eestis üks konkreetne ettevõtte, kes toodab FFP3 maske. Eile oli kohtumine Riigikantselei inimeste ja selle ettevõtte vahel. Täna

me otsustasime ära, et me tellime 10 miljoni osas FFP3 maske lähimate nädalate jooksul. Püüame sinnapoole, et see ettevõtte saab oma võimekust tõsta, see tähendab neile automaatselt ka lisavahetuse loomist.

Nüüd, milleks ma palun suuresti Riigikogu abi, on see, et me peame hakkama menetlema lisaeelarvet, mis on seotud majandusmeetmete paketiga ja seejuures ka rahaliste vahenditega. Ma palun südamest Riigikogul teha üks täiendav istung järgmisel nädalal, et me saaksime eelnõu esimese, teise ja kolmanda lugemise teha kiirkorras perioodil 6.–9. aprill.

12:27 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urmas Kruuse, palun!

12:27 Urmas Kruuse

Aitäh austatud istungi juhataja! Auväärt peaminister! Mõni aeg tagasi nii teie kui ka sotsiaalminister tegelikult tunnistasite, et me peame testimisega tagasi hoidma selle tõttu, et meil peab olema teatud varu. Mis on kriisi ajal ju adekvaatne ja selles ei ole iseenesest midagi halba. Aga see teadmine tuli kuidagi väga hilja. Põhjendused avalikkusele olid teised. Ma arvan ja nii mõnigi teine on öelnud, et kriisi juhtides on hästi oluline olla inimestega aus, et tekiks usaldus, mida on vaja ka inimeste käitumisharjumusi kujundades.

Teine asi, millest ma ei ole testimise puhul aru saanud, on see, et praegu tuleb ka signaale, et ilmselgete haigustunnustega inimesed testimisele ei saa, kuigi enamik perearste praegu telefoni teel neid ju ära kuulab. Muidugi on sel moel keeruline diagnoosida, nii et see on igal juhul raske situatsioon mõlemale poolele. Aga osa eksperte on öelnud, et meil on vaja igasuguseid teadmisi. Kui inimesel on mingid selle haiguse tunnused, siis ka teadmine, et ta siiski ei olnud nakatunud, on meditsiiniteaduse jaoks laiemas mõttes oluline.

Vist üleeile oli minister Aab "Aktuaalses kaameras" ja ta ütles seal lause, et lennukit oleks vist üsna lihtne tellida, aga vajalikke koguseid lihtsalt ei saa kätte. Mis seis nende asjadega tegelikult on? Me oleme näinud, et nii mõnigi lennuk Hiinast on maandunud mõnes Euroopa riigis suurte laadungitega. Mis küsimus selle varustusega ikkagi on? Kui kaugel me nende lepingute sõlmimisel või koguste arvutamisel oleme?

12:29 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kõigepealt jah, me oleme seda enne öelnud ja see on jätkuvalt meie positsioon, et tuleb hoida riigi varu minimaalselt 8000 testi. Seda ei ole muudetud ja see on riigil olemas. Ma arvan, et ma ei eksi, kui ütlen, et erasektori võimekus lähinädalatel on suurusjärgus 80 000 testi. Lisaks sellele, nagu ma ütlesin ka härra Rõivasele vastates, me oleme tellinud juurde 100 000 testi. Nii et otseselt testide taha asi ei jää.

Nüüd, te küsisite ühe konkreetse inimese kohta, kel on sümptomid, aga ta ei saa testimat. Ma veel kord ütlen, et perearstidega on kokku lepitud, et vaja läheb perearsti saatekirja. Ja see ei tähenda enam seda, et kui on sümptomid, siis testimat saab inimene, kellel on vanust alates teatud vanusest ülespoole. Testimat saavad kõik inimesed, kellel on sümptomid ja kellele perearst on kirjutanud saatekirja. See, kas perearst väljastab saatekirja või mitte, ei ole ei teie ega minu öelda. See on ikkagi meditsiiniline küsimus, arsti küsimus ja arsti pädevus.

Te väitsite, et Euroopas maanduvad suured lennukid, mis tulevad Hiinast erinevate laadungitega. Jah, ajakirjanduses on olnud väga palju sellist infot. Nüüd näiteks on konkreetselt minu käest küsitud, et Leedus maandus selline lennuk ja kuidas Leedus need asjad on. Mina olen sotsiaalministri käest saanud infot, et lennuki peal oli mõnikümmend tuhat maski, et see ei olnud mingi väga suur laadung. Meie oleme rahvusvaheliselt palunud maske. Kui meie oleme öelnud oma palve, et me soovime maske, siis on öeldud vastu, et meie soovime teste. Et ei ole kellelgi teste ega isikukaitsevahendeid minu meelest täna üle. Täna kell 6, nagu ma ütlesin härra Rõivasele vastates, me läheme edasi konkreetselt isikukaitsevahendite hangete ja tellimustega.

Samas väga paljud inimesed pakuvad oma abi. Pakub ka erasektor oma abi. Probleem on kindlasti aga see, et tuleb välja selgitada, kas sellel, kes seda abi pakub, on reaalselt mingi näiteks Hiina tootja taga, kas reaalselt on võimalik need isikukaitsevahendid saada. Selge on see, et kui rääkida Hiinast, siis on olukord juba selline, et tuleb teha ettemaksed ja siis see kaup heal juhul võib kohale jõuda nelja nädala jooksul. Ma mõnikümmend minutit tagasi andsin ka SMS-iga palve edasi riigihalduse ministrile, et ta

suhtleks nüüd Välisministeeriumi kaudu otse meie saadikuga Hiinas ja ütleks, et me läheme selle ettemakse peale väga konkreetselt välja, et isikukaitsevahendeid Hiinast saada.

12:32 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh!

3. 12:32 Eriolukorra mõju Eesti haridusele

12:32 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme kolmanda küsimuse juurde. Küsija on Katri Raik, küsimus on haridus- ja teadusminister Mailis Repsile eriolukorra mõjust Eesti haridusele. Palun!

12:32 Mailis Reps

Aitäh! Hea Riigikogu! Hea Riigikogu aseesimees! Tõesti on olnud need esimesed poolteist nädalat enamikule koolidele raske – sellises ulatuses digitaalselt ja distantsilt üles ehitada kogu õppetöö on väga uudne. Kui me keerame aega veidi tagasi, siis oli ju ainult üks päev kogu ettevalmistuseks enne, kui õpe sellisel kujul üle Eesti rakendus. Reede oli see üks ja ainus info jagamise päev. Kui sellele nädalale tagasi vaadata, siis kõigepealt, jah, võib loomulikult ühineda meie kõigi kiidusõnadega. Väga-väga tublid on sel nädalal kõik olnud. Selle nädala jooksul on väga palju muutunud teadmistes, oskustes, kuidas midagi kasutada. Erasektor, kes on pakkunud neid digitaalseid teenuseid, on teinud suuri kohandusi.

On kohandatud infrastruktuuri, alates sellest, mis tingimustel koolide arvutid välja jagati, paljud inimesed said koju võtta oma tööarvuteid. On olnud väga palju erasektori algatusi, näiteks igale lapsele arvuti jne. Miks on see oluline? Sest me alustasime sellest, et kõigepealt pidime teada saama, kas inimestel üldse on internetipaketid, kas õpetajatel on internetiühendus. Tegelikult alustasime väga maistest asjadest. Väga hästi oli ette ära korraldatud see, et meil olid keskkonnad olemas. Me tegelikult oskasime kasutada nii eKooli kui ka Stuudiumit. Me oskasime neid kasutada ja suhelda, aga väga palju uusi süsteeme tuli ka.

Küsimus oli nõustamise ja toetamise kohta. Esiteks, Haridus- ja Teadusministeeriumi valdkonnas on HITSA, mis ongi selleks ellu kutsutud. HITSA-s on olnud, kui ma võiksin tsiteerida, seitse erinevat seminari, nagu ma siit memost kiiresti jõudsin haarata. Keskmine vaatamine varieerub 50 000, 33 000, 25 000 ringis, kas siis otse- või järelvaatamisena. HITSA ise ja HTM on välja pannud ka korduma kippuvad küsimused. Haridusministeerium on kogunud kokku küsimused, mis tulevad. Nagu te teate, ministeeriumil on oma infotelefon, mis kogu aeg pöördumistele vastab. Püüame hoida telefoniliini otsas mitut spetsialisti korraga, nii et kui mõni lapsevanem tahab veidi pikema jutu rääkida, siis telefon ei jääks pikalt kinni. Need on sellised otsesed meetmed. Mida me haridusministeeriumis ise teeme, on see, et iga päev püüame ühenduses olla kas siis kõikide kohalike omavalitsustega või mõnega, kus me näeme, et on probleeme või takistusi tekkinud. Püüame ka erasektoriga suhelda, sest erasektor pakub järjest lisateenuseid ja muid võimalusi. Meile on oluline, et info oleks ühtlane ja kõigile kättesaadav.

12:32 Katri Raik

Hea minister! Minu esimene küsimus on distantsõppe kohta. Meie koolid on olnud väga tublid, meie õpetajad on olnud väga tublid, me oleme teinud õigesti, et oleme paigutanud vahendeid e-õppe arendamisse Eestis. Ka ministeeriumile jääb üle praegu kiidusõnu öelda. Ja ometi on distantsõppe rakendamisel olnud probleeme. Eelkõige tuuakse välja liiga suurt koormust õpilastele, aga teiseks seda, et kõik keskkonnad ei ole igas vanuses õpilastele sobivad. Öeldakse, et infot on olnud palju, aga see ei ole alati struktureeritud. Millised on konkreetsed Haridus- ja Teadusministeeriumi plaanid, et nõustada lapsevanemaid, õpetajaid ja õpilasi? Kuidas jagada infot keskselt ja struktureeritult? Ja mis asutus sellise info jagamisega võiks tegeleda? Kas ministeerium ise? Mis järgmisel kahel nädalal distantsõppe toetamiseks konkreetselt juhtub?

12:32 Mailis Reps

Aitäh! Kõigepealt, väga oluline on mõista, et me kõik oleksime samas informumis. Kõik vaheõpilased, kes ei ole 9. ja 12. klassis, saavad lõpetada selle kooliaasta jooksvate hinnete alusel. Riiklikke tasemetöid,

ühtlustatud kontrollküsitlusi, enesehinnanguid riiklikul tasandil sellel kevadel ei toimu. See on oluline info, sest nii nagu me ka täna kultuurikomisjoni elektroonilisel istungil nägime, seda küsitakse endiselt kogu aeg. Ja mure on näiteks kolmandas klassis, kas meil tuleb seal õpetajatele nüüd must nimekiri nendest, kes ei ole suutnud distantsõpet nii kiiresti omandada. Mõnel lapsel ei ole lapsevanemaid kogu aeg kõrval. Me püüame kõigile nendele küsimustele igal üksikul juhul vastuse anda, aga üldine põhimõte on, et riik tasemetöid ja muid tähtsaid hindamisi sel kevadel ei tee.

Nüüd, 9. klassi õpilaste peamine küsimus täna on, kuidas komplekteeritakse gümnaasiumid ja kutsekoolid. Kui eelnevatel aastatel näiteks Treffner või Tallinna Reaalkool oli tänaseks juba komplekteerinud oma gümnaasiumiklassid, siis tänavu neid eksameid või katseid ei ole olnud võimalik teha. Me ootame ja loodame, et kõik rakendatud erimeetmed toimivad ja mai algusest taastub meil vähemalt osaliselt võimalus õppida tavalisel moel. Sellisel juhul toimuvad gümnaasiumi sisseastumistestid maikuus, nii nagu on koolide kodulehtedel ka väljas. Nad on juba ette näinud omad kuupäevad. Üldjuhul on seal kirjas kas mai algus või keskpaik. Juhuks kui see ei ole võimalik, me oleme koostöös gümnaasiumidega otsinud ka muid võimalusi. Kas see tähendab individuaalset distantsilt intervjuud, kas see tähendab kuidagi veidi ühtlustatumalt sisseastumist – seda on väga oluline teada. Kuna mul on veel 37 sekundit aega, siis ma proovin kiiresti veel midagi öelda. Lõpetamise osas on oluline mõista, palju on eriolukorrast nii 9. kui 12. klassi lõpetamisel. Paljud 12. klassi lõpetanud soovivad astuda ülikooli või muusse kõrgkooli ja ülikoolid on samamoodi valmis. Kui mais on võimalik õppetööga edasi minna tavakorras, siis mahuvad kõik eksamid süsteemi ja ülikoolid on sellega arvestanud. Aga siis tuleb arvestada, et ülikoolide sisseastumis- ja riigieksamite protsess kandub üle juulikuusse. Kui see pole võimalik, siis me tegeleme sellega ülikoolide ja muude kõrgkoolide kaupa, otsustades, mida sel juhul teha, kuidas edasi toimetada. Kinnitan teile: ka seda infot me kogu aeg kogume.

12:36 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Katri Raik, palun!

12:36 Katri Raik

Hea minister! Te olete meedias selgitanud riigieksamite edasilükkumist, aga see küsimus püsib ikka. Me keegi ei tea, kui kaua eriolukord kestab, aga siiski: kas riigieksamid tulevad ja kui tulevad, siis kas kõik riigieksamid? Mis saab ülikooli sisseastumisest? Mis saab sellisel juhul, kui ma sellel aastal ei saagi teha riigieksami, aga tahaksin ülikooli minna hoopis järgmisel aastal – siis ma olen teistsuguses olukorras kui järgmisel aastal keskkooli lõpetajad? Palun selgitage veel üks kord! Riigieksamite ja sisseastumiseksamitega seotud küsimusi on palju. Aitäh!

12:40 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Maris Lauri, palun!

12:40 Maris Lauri

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Proua minister! Ma tulen eelmise küsija esimese küsimuse juurde tagasi, aga ma teen selle kitsamaks ja spetsiifilisemaks. Minult on küsitud ja tegelikult on ka avalikus meedias ja sotsiaalmeedias seda arutatud. Mina olen aru saanud, et on nagu kaks tegurit, mis tekitavad kaugõppel väga suuri probleeme, kuna need satuvad kokku. Algklassiõpilased, 1. ja 2. klass eriti, üldjuhul iseseisvalt ei õpi. Nad tahavad juhendamist, kõrval olemist ja vahetevahel jäävad ka tehniliselt hätta. Teine raskendav tegur on see, kui lapsevanemad on tööl. Kas nad on kodust eemal või nad on kodus töötamisega hõivatud – neid variante on erinevaid. Neid kahte asja on väga keeruline kokku panna. Isegi kui lapsevanem on kodus, peab ta oma tööd tegema, ja on inimesi, kes teevad praegu väga tähtsat tööd. Ja siis juhtub nii, et õppetöö toimub õhtul ja kipub minema hilja öösse, mis ei ole kasulik ei töötavatele inimestele ega lastele. Siis läheb õppimine selliseks hektiliseks ja väga palju närviliseks. Noh, ütleme, tekib probleeme. Ja ma olen korduvalt kuulnud ka seda, et tihtipeale on lapsevanemad kahe tule vahel. Nad näevad, et nad tahaksid tempot maha tõmmata või natuke teistmoodi teha, kuid sama klassi teised lapsevanemad saavad väga hästi hakkama, sest nendel ei ole suurt koduse töö koormust. Ja nood esimesed n-ö hääletatakse maha. Kuidas seda probleemi lahendada? Kuidas läheneda niimoodi, et ei tekiks seda frustratsiooni? Selline mure.

12:42 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Tõepoolest, seda probleemi ma ei pea väga kaugelt hindama – mul on neli koolilast kodus ja ma saan väga hästi aru, mida tähendab niisugune väga kõrge ootus. Tuleme siis kõikide nende aspektide juurde. Esimene asi, mille koha me oleme keskselt andnud signaali ja mis on saanud ka väga palju kriitikat, on hindamine. Palun siis vähemalt esimesel kahel nädalal pigem anda lapsele või üldjuhul ka lapsevanemale tagasiside. Pigem kirjeldage, kuidas on lapse pingutus läinud, kas on mõistetud nende keskkonda. Tegelikult me hakkame, vähemalt põhikooli ülemises otsas, juba hindama ka seda, et kas ta saab Zoom-keskkonna laaditud või koosolekuruumi avatud. Väga tihti ei olegi võimalik hindegas hinnata teadmist, vaid me räägime pigem õpilase elektroonilistest oskustest. Seetõttu me algfaasis andsime koolidele suunise, et palun pigem andke kirjeldavat tagasisidet, ärge pange sel perioodil hinnet, pigem tunnustage ja toetage õpilasi. Nagu te väga õigesti ütlesite, osa lapsevanemaid ütles, et see on kõige halvem asi, sest siis laps enam ei pinguta. Eks ongi erinevaid arvamusi.

Nüüd, on tõesti tulnud ka ettepanek, et näiteks algklassid, esimesed kolm klassi üldse ei peaks praegu koolis käima, nende õppetöö võiks mingiks ajaks peatuda. Õppetöö toimub ju üheksa aastat, küll nad järgmistel aastatel järele õpivad. Ma ei toeta seda mõtet. Kui me võtame selle esimese nädala kokku, siis ma võin öelda, et selle esimese nädala teisel poolel juba läksid otsused veidi paremaks. Tõesti, esimestel päevadel me saime tagasisidet, et kohati oli e-õpe viidud peaaegu absurdini. Esimese klassi laps pidi mingisuguseid keskkondi üles ja alla laadima, vahetama, iseennast filmima jne. See tõesti eeldas, et tal oli kaks lapsevanemat kõrval ja üks neist IT-haridusega. Nüüd on olukord normaliseerumas. Aga siiski on veel pikk tee minna, et leida vajalik tasakaal.

Ma pean ütlema oma üheksanda klassi poisi kohta, et mul on tema nn ekraaniaeg teada ja kui me eelmise nädala kokku võtsime, siis tal keskmine ekraaniaeg tuli päevas 14 tundi. Ma ei pea seda õigeks. Tuleb leida nagu normaalsem lahendus, et vahepeal saab ülesandeid lahendada paberi peal, vahepeal võib tõesti lugeda, võib-olla kuulata muusikat. On ju mitmekesiseid meetmeid, ei pea olema kõik ülesanded ekraanil ees.

Meil on palve anda väiksematele õpilastele ette kogu nädala või kahe nädala tööd, nii et lapsevanem saab oma lapse mingi hetk hoopis lugema saata, kui ta teab, et üldiselt on intensiivsem õppimise periood. Võib-olla on hea vahepeal joonistada või muid käelisi tegevusi teha. Ja matemaatika võib-olla koondada kokku mingitele päevadele. Mina pean tunnistama, et mina tegin oma esimese klassi lapsega matemaatikat laupäeval, sest mul ka töö tõttu ei ole võimalik argipäeval tema kõrval olla. Oleme pakkunud selliseid lähenemisi. Ja teine lahendus on see, et me proovime anda rohkem laiemaid ülesandeid.

12:46 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Lugupeetud minister, aitäh! Lõpetan sellele küsimusele vastamise.

4. 12:46 Kriisiabimeetmed

12:46 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Ja läheme edasi. Neljas küsija on Annely Akkermann, vastab väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu. Teema: kriisiabimeetmed. Palun!

12:46 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Annely Akkermann, palun!

12:46 Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu

Aitäh! Mis puutub esimesse punkti, siis nagu ma eelnevalt ütlesin, EAS püüab olla nii paindlik kui vähegi võimalik. Meil on üleskutse ettevõtjatele, kellel on mure mõne konkreetse projektiga: pöörduge EAS-i poole ja selgitage ära, milles probleem täpsemalt seisneb. Vaadates seni toimunut nii EAS-is kui ka KredExis, võin öelda, et kõik saab paika, ka parandatud meetmed ja konkreetset abinõud. Ehk siis: kui ettevõtjal on mure, siis palun kohe pöörduda EAS-i poole. Koos leitakse lahendus, mida saab hiljem kasutada ehk ka teiste ettevõtete ja teiste projektide puhul.

Mis puudutab üürikulusi, siis tegemist on vabaturu äriga, kuhu riik või valitsus otseselt sekkuma ei

hakka. KredExis on loomulikult olemas erinevad meetmed, nii otselaenu kui ka laenu tagatised. Esimene samm võiks olla siiski see, et rääkida oma pangaga, kui tekib probleeme üüritasude tasumisel. Pank vajaduse korral kaasab KredExi, kui tõepoolest ettevõtte on olukorras, kus pank vaatab, et nemad rohkem raha juurde ei annaks või nemad üldse neile laenu ei annaks. Nii et pank ja KredEx koostöös. Jah, kuidas ma ütlen, kõigil on laenu maksta ja kõigil on ettevõtluses praegu keerulised ajad. Ma ei saa muidugi öelda nendele, kes üürimakseid korjavad, et ärge nüüd järgmised kolm kuud või kuus kuud üüri nõudke – nemad peavad ehk oma laenusid samamoodi maksma. Aga üleskutse ettevõtjatele, aga miks mitte ka kohalikele omavalitsustele ja riigiasutustele loomulikult on, et kui on võimalik mingi aeg üüri mitte võtta või võtta vähendatud üüri, mida on ka mõnes kohas juba tehtud, siis neid meetmeid võiks rohkem rakendada, kui on võimalik sellega ettevõtjaid aidata.

12:46 Annely Akkermann

Suur tänu, härra juhataja! Lugupeetud minister! Mulle tegelikult meeldib selles pakendis, et võrreldakse seisu eelmise aasta sama kuuga, mitte aprilli või märtsi. Aga tööhõivetoetus hõlmab esialgsete plaanide kohaselt vaid märtsi-, aprilli- ja maikuud, mil näiteks siseturismi müügihooaeg ei ole veel alanud, küll aga peaksid käima kibedad ettevalmistused. Aga tähelepanu alt jäävad välja hoopiski sellised ettevõtted, kellel alles tänavu investeeringud valmivad. Löögi all on ka investeeringud, mis on tehtud erinevate Euroopa Liidu programmide raames, näiteks väikesadamad Saaremaal, mis on juba mitu nädalat tagasi kinni pandud, kus on eriolukorra tõttu ehitus juba seiskunud ning ees terendavad kaks riski: esiteks, objekt ei valmi tähtajaks, ja teiseks ei olda võimalised täitma projektis lubatud. Need lubadused võivad olla kas loodud töökohade arv või käinud külastajate arv. Ma arvan, et selliste probleemide ees seisavad paljud projektijuhid nii mittetulundussektoris kui ka äriühingutes. Kas EAS on valmis tegema sellistele projektidele, Euroopa Liidu või ka riigisisestele projektidele mõõndusi kas või tähtaja osas ja ka nende esimeste mõõdikute osas?

12:46 Väliskaubandus- ja infotehnoloogia minister Kaimar Karu

Austatud Riigikogu! Austatud küsija, tänan küsimuse eest! Esimese asjana ütleksin, et ma omalt poolt tahan väga tänada ettevõtjaid, kes on nii EAS-i, MKM-i kui ka KredExi poole otse pöördunud oma küsimuste ja kommentaaridega, andmaks teada, mis mure neil on tekkinud. Muu hulgas on neil tõesti tekkinud needsamad mured.

Konkreetsemalt küsimusele vastates kinnitan, et EAS-i kõikide meetmete puhul on võimalik hetkeseisuga projekte pikendada. On olemas mõned projektid, kus pikendamine varem ei olnud võimalik, see vaadatakse üle, nii et pikendamine saab võimalikuks ka seal. Mis puudutab konkreetset väikesadamaid, siis väikesadamade meetme puhul pikendamise piirangut ei ole ning seal saab projekte ellu viia kuni 31. augustini 2023. Nii et nendega on mõnevõrra lihtsam. Konkreetsete projektide raames me lubame muuta projekti tegevusi, kui on selgunud, et projekti eesmärged võiks saavutada paremini mingisuguste teiste tegevustega. Ning eesmärkide saavutamata jätmise korral on EAS-il võimalik võtta arvesse erinevaid faktoreid, muu hulgas asjaolusid, mis tulenevad koroonaviiruse levikust ja mõjust. Seda kahtlemata ka tehakse. EAS-i eesmärk on siiski olla võimalikult paindlik ning tulla ettevõtjatele vastu nii palju, kui vähegi võimalik on.

12:46 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urmas Kruuse, palun!

12:46 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

12:49 Annely Akkermann

Suur tänu! Nendel ettevõtjatel ja ühingutel, kes Euroopa Liidu projekte ellu viivad, on veel ka see mure, et heakskiidetud deklaratsioonide väljamaksed toimuvad kuue kuni üheksa kuu jooksul ja kui deklaratsioon koostatakse kvartali ehk eelnenud kolme kuu jooksul, siis võib minna väljamaksuga terve aasta. Seda siis need ühinged katavad omavahenditest ja nad on pannud sinna alla ka kogu oma krediitvõimekuse. Kui EAS suudaks neid väljamaksetaotlusi menetleda kiiremini, siis oleks võimalik nendel ühingutel ise ennast väga palju paremini aidata. Ja teine küsimus veel. Toitlustus- ja

isikuteenuste ettevõtetel on üks oluline kulukomponent üürikulu. Kas te kavandate mõnda meetet üürikulude katmiseks karantiiniperioodi kestel – see võib iseenesest olla kas garantii või laen või mõistliku viiviseintressi katmine –, kui üüripinna omanik peaks seda nõudma?

12:52 Urmas Kruuse

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Auväärt minister! Maaelu Edendamise Sihtasutus ja KredEx on kaks suurt ettevõtet, mis peavad valitsuse võimalikku kriisipaketti laiali jagama. Minu küsimuse esimene pool on selle kohta, kas te teete omavahel koostööd ja suhtlete, et mitte teha topelttööd või kaardistada Eesti mõnda kohta topelt. Kuidas te omavahel seda segmenti jagate, et raha jõuaks kõige suuremate abivajajateni ja oleks selgete kriteeriumide alusel jagatud ja õigustatud, nii et kellelgi ei tekiks soovi viirusele rõhudes tegelikult oma ettevõtluses tehtud valede otsuste mõju leevendada? Ja teine pool: kas te olete omavahel arutanud, et paljud ettevõtjad, kes omavahel suhtlevad, on nimetanud valitsuse poolt eriolukorra väljakuulutamist ja piirangumeetmeid vääramatuks jõuks ja sellest tulenevalt püüavad lepingutest taganeda või mida iganes? Milline teie seisukoht on ja kas te olete juristide ja advokaatidega sellist probleemi ka arutanud?

12:52 Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu

Aitäh küsimuse eest! Mis puudutab koostööd Maaelu Arendamise Sihtasutusega, siis koostööd tehakse. Aga KredEx ja MES jagavad raha erinevate meetmete raames. Nendesse valdkondadesse, kus MES tegutseb, KredEx juurde ei lähe ja ka vastupidi. Aga koostöö käib ja neid meetmeid me töötame koostöös välja ka. Nii et see ei käi päris eraldi.

Mis puutub valede otsuste mõju leevendamisse, siis kui laiemalt vaadata, siis selle abipaketi puhul on vältimatu, et muu hulgas saavad abiraha toetuse näol või siis laenugarantii näol ka need ettevõtted, kes puhtobjektiivselt võib-olla ei peaks seda saama – need on ettevõtted, kelle ärimudel võib-olla ei olegi jätkusuutlik. See on kahtlemata risk, aga see on hetkeolukorras, kus me püüame vältida massilist koondamist, kus me püüame minimeerida meetmete mõju ettevõtjatele ja töötajatele nii palju, kui vähegi võimalik, aktsepteeritav risk. Seda kuni hetkeni, kui selgub, et kuritarvitamine on minemas massiliseks. Meil on alati võimalik meetmeid muuta. Ja nii MES-i poole pealt kui ka KredExi poole pealt, samamoodi, nagu sai enne mainitud, EAS-i poole pealt saab tähtaegade pikendamise otsuseid üle vaadata, kui selgub, et tegelikult sealt ei olegi midagi tulemas. Mis puutub vääramatusse jõudu, siis ma ei ole jurist ja ma seda väga detailselt kommenteerima ei hakka, aga sellega on tegeletud. Otsuste tegemisel ja piirangute seadmisel on seda kaalutud. Konkreetselt on vääramatut jõudu eri sektorites käsitletud natuke erineval moel, palju sõltub ka konkreetsetest lepingutest. Aga teema on arutusel olnud, sellega on arvestatud. Seda oskan ma praegu öelda.

5. 12:55 Võõrtööjõud

12:55 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänane viies küsija on Ivori Padar, küsimus on peaminister Jüri Ratasele võõrtööjõu kohta. Palun!

12:55 Ivori Padar

Lugupeetud härra peaminister! Te osaliselt minu küsimusele ka juba vastasite, kui kolleeg Urmas Kruuse oma lisaküsimuse esitas. Aga jah, vaieldamatult on tervishoid ja tervishoiukorraldus tänasel päeval prioriteet. Samas on selge, et järgmine teema on kindlasti oma rahva toitmine, põllumajandus. Ja nüüd on tekkinud probleem. Nii põllumajandus-kaubanduskoda, taluliit kui ka aiandusliit on teie poole eile ja täna juba põllumajanduses kasutatava välistööjõu küsimusega pöördunud. Üks asi on see, mis te juba eelmisele küsimusele vastates ütlesite: et igal juhul tuleb arvestada ja võimalikult mobiliseerida neid Eesti inimesi, kes tööta jäävad. Aga on ka kiiremad teemad, mis vajavad praegusel juhul lahendamist, ja üks on see, et meil on üks kontingent Ukraina töölisi, kellel on küll elamisloa, aga tööloa on lõppenud või lõppemas. Seega nendel on võimalik Eesti Vabariigi territooriumil olla, aga tööd teha nad ei saa. Mis oleksid mõistlikud lahendused, kuidas see olukord ära lahendada, et need

inimesed, kes on Eesti põllumajanduses välja õppinud inimesed, saaksid ka legaalselt töötada? Kusjuures on teada ka seda, et Politsei- ja Piirivalveamet on neid üleastujaid juba suhteliselt operatiivselt trahvinud. See on konkreetne küsimus, mis vajaks väga kiiret ja mõistlikku lahendamist.

12:55 Peaminister Jüri Ratas

Hea küsija, ma tänan! Ma tänan selle väga aktuaalse küsimuse eest! Ma tõesti ühele küsijale sel teemal juba vastasin ja ma ei hakka seda üle kordama. Aga jah, kevadtööd on suuresti ukse ees, mõned juba käes, ja töökäsi on vaja. See probleem, nagu te ütlete, et elamisluba on, aga tööluba on lõppenud või lõppemas, on väga tõsine väljakutse ja suur probleem põllumajandussektoris. Nagu te ütlesite, me vajame siin väga kiireid lahendusi. Vastus on: jah, vajame. Ma arvan, et me seda küsimust arutame selle nädala Vabariigi Valitsuse COVID-19 komisjonis ja mõtleme, kuidas seda lahendada. Olen selle infoga kursis, probleemist teadlik. Ma tean seda, nagu ma juba ka vastasin, et Siseministeerium ja Maaeluministeerium töötavad erinevaid lahendusi välja. Aga ma arvan, et siin on vaja ka valitsustasandil otsust. Nii et vastus on teile see, et homme-ülehomme tuleme selle teema juurde Vabariigi Valitsuse komisjonis.

12:55 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urmas Kruuse, palun!

12:58 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt peaminister! Iseenesest on tore kuulda, et te selle teemaga tegelete, aga ma tahan selles kontekstis küsida sellist asja, kas oleks võimalik nende arutelude käigus mõelda ka niimoodi, et kui tegemist on sooviga vältida nakatumist, ära hoida seda, et meie riiki tuleksid ja siin töötaksid ka haiged inimesed, kas oleks võimalik siis nende puhul teatud sektoris ja lähtuvalt kriisi sügavusest või hetkevajadusest rakendada mingeid eelnevaid garantiisid ja karantiine? Me ju tahame olla veendunud, et nad ei ole nakatunud, ehk tuleks teha neile test ja pidada neid ka tervishoiu mõttes mingil ajal nagu prioriteediks, mitte ainult majanduse mõttes. See mõte, mida ma enne püüdsin edasi anda, oli tegelikult see, et võib-olla me peame selleks praegu kulutama natukene rohkem, kui me sooviksime, aga pärast peaksime vähem maksma täiendavate abivahendite eest või vähem toetusi, et seda ettevõtlussektorit aidata.

12:58 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile selle küsimuse eest! Jah, teoreetiliselt kindlasti saab nii teha, nagu te ütlete. Noh, tavaliselt riigid lasevad inimesi maalt välja. Demokraatlikus riigis on üsna keeruline öelda, et väljasõit on piiratud või lõpetatud. Aga saaks küll valida välja mingid sektorid ja rääkida ka mingist tööjõu sissetulekust. Eeskätt me räägime ju ja me kõik saame aru, et härra Ivori Padar pidas silmas Euroopa Liidu suhtes kolmanda riiki – Ukrainat ja ehk mõnd riiki veel. Vastates teie küsimusele ütlen, et teoreetiliselt on tõesti võimalik nii teha, et inimene tuleb siia, nagu te ütlesite, on karantiinis ja peale seda suundub tööpostile. Hetkeseisuga me ei luba selliseid lahendusi, aga nagu ma ütlesin ka härra Ivori Padarile, see nädal, homme-ülehomme me seda teemat arutame. See küsimus on ääretult aktuaalne ja loodus nõuab oma. Loodus näitab juba soojemaid ilmasid, kevadtööd hakkavad kohe-kohe peale, mõned on juba alanud ja siin on vaja loomulikult töötajate defitsiidi küsimus lahendada.

Ma arvan ka seda, et praeguses eriolukorras on kindlasti väga mõistlik vaadata üle ka need sektorid, kus inimesed on töö kaotanud. Ehk on mõeldav, et need inimesed lähevad tegema mingit teist tööd näiteks põllumajanduse valdkonnas. Seda loomulikult siis, kui see on logistiliselt mõeldav, kui nende oskused on piisavad jne. Aga lahendus tuleb leida ja mitmesuguseid teoreetilisi lahendusi on. Siin küll on vaja konkreetseid vastuseid ja ma arvan, et me suudame, nagu ma vastasin ka Ivori Padari küsimusele, lähipäevadel töötada selle küsimuse läbi ja anda konkreetse signaali, kuidas seda lahendada.

13:01 Esimees Henn Pölluas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

13:02 Esimees Henn Põlluaas

Järgmine küsimus, nr 6, esitab Urve Tiidus ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:02 Urve Tiidus

Aitäh teile! Lugupeetud peaminister! Koroonaviiruse pandeemia peatamisel on viimastel andmetel edukad olnud just need riigid, kes võtsid ohtu algusest peale väga tõsiselt ja tegutsesid põhimõttel, et pigem rohkem ja kiiresti kui vähem ja rahulikult. Nüüd, kui kõik illusioonid on kadunud, et meist läheb see COVID-19 mööda, et see on lihtsalt veel üks gripp, mis taganeb kevadel ja kõiki testida pole vaja, nüüd, kui need illusioonid on kadunud, on kriisiolukorra haldamisel tehtud õnneks mõned karmimad otsused. Seda tuleb tunnustada. Te olete viimastel päevadel mitmel korral rõhutanud, et viiruse levik läheb veel halvemaks, raskemad ajad on meil ees. Teadlaste hinnangutel võib saabuda intensiivravikohtade nappus Eestis mõne nädala pärast. Millised teie kui eriolukorra juhi korraldused ja tegevused peavad tagama, et need halvad prognoosid ei täituks? Te olete mõneti juba seda teemat puudutanud varasemas vastuses, aga kui nüüd hästi konkreetset see kokku võtta?

13:03 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, hea küsija! Ma arvan, et mitte ükski samm, mida me oleme täna teinud kas Vabariigi Valitsuses või Vabariigi Valitsuse COVID-19 vastu võitlemise erikomisjoni liikmetega, või need sammud, mida mina eriolukorra juhina olen astunud või mis korraldusi välja andnud, mitte ükski neist ei ole kuidagi olnud selline, mis ei puuduta selle viiruse leviku tõkestamist. Kõik on sellega ja ainult sellega seotud, et teha kõik selleks, et viiruse levikut tõkestada. Mida ütlevad viroloogid, mida ütlevad arstid, professorid? Kõige olulisem on võimalikult palju lähikontakte vältida.

Küsimus on selles, kas need otsused on tehtud õigel ajal või on jäädud hiljaks. Probleem on selles, nagu ütles ka eile professor Lutsar, et me ei tunne tegelikult seda viirust maailmas. See on uus viirus, me ei tunne tema käitumist, sellega alles õpitakse elama, õpitakse selle vastu võitlema. Mõned riigid on teinud samme kiiremini, teised on valinud võib-olla natuke teistsuguse tee. Mina pean hetkel kõige olulisemaks seda, et on olnud väga hea töökeskkond ja tõine atmosfäär koostöös Riigikoguga, valitsuse sees ja komisjonis. Ma näen, et Eesti ametkonnad on tulnud appi. Ma täiesti ühinen nii Kaimar Karu kui ka Mailis Repsi öelduga, et olgu see ettevõtlus- või haridussektor, ei ole erakordne, kui ettevõtja kirjutab, et neil on ette valmistatud nimekiri inimestest, kes oleks nõus tulema riigile appi ükskõik mis tööloos või tööfrondil. Või ka see, kuidas me oleme suutnud õppetegevuse viia tänu meie digitaalsetele lahendustele e-õppe teele nii palju, kui see on võimalik.

Aga jah, peamine – kui te küsite, mis see peamine samm on – on lähikontaktide piiramine. See on minu meelest kõige olulisem. Me alustasime esimestest sammudest. Täna me ütleme, et on selline 2 + 2 reegel: maksimaalselt kaks inimest koos minimaalselt kahe meetri kaugusel. Ma arvan, et need on olnud õiged sammud. Oli väga hea kuulda, et eile ütles ka professor Lutsar, et piirangud on tehtud õiges suunas. Seda, mida ma ütlesin eile pressikonverentsi eel, ma soovin ka siin auväärses Riigikogus öelda: selge on see, et selle viirusega võitlemisel me elame meie-ühiskonnas, me elame meie-ühiskonna tunnetuses. Kui me hoiame seda, siis ma arvan, et sellest puhangust me võitu saame.

13:06 Esimees Henn Põlluaas

Urve Tiidus, täpsustav küsimus, palun!

13:06 Urve Tiidus

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Kaitsevahendite nappus pole üksnes Euroopa ja Eesti probleem, sama on praegu USA-s. Aga see teadmine ei lohuta kedagi. On märke, et midagi on siiski liikuma hakanud, maske toodetakse ja loodetavasti ka tuuakse sisse, aga siiski veel vähe, et anda täit kindlust. Euroopa Komisjoni juhitud riikide ühishange annab lootust alles kuu aja pärast. Põhjanaanabrid on väga mures koroonapatsientide intensiivravivajaduse võimaliku suure kasvu pärast ja ega meilgi seda võimekust ülearu pole. Kas te palun ütleksite midagi mõjuvat neile – te sellele ka eelmises vastuses viitasite –, kes ikka veel arvavad, et sotsiaalne eraldatus ja distants on mäng ja soovitus, mida võib ka eirata? Teiseks, palun ikkagi andke kindlust, et Eestil jätkub ravimise võimekust, arstidel ja õdedel on kaitsevahendeid piisavalt ja kriisijuhtidel on olemas kõik kompetentsed nõuandjad.

13:07 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma väga tänan ausalt öeldes, et te just selle nurga alt selle küsimuse tõstatate. Ma saan aru, et Riigikogu koostöös rahvusringhäälinguga on teinud täna vist ETV2-s ülekande koos viipekeeletõlkega. Selle küsimuse osa kohta, kus te ütlesite, et kas see on mäng: kui mõned räägivad sotsiaalmeedias või kus iganes, et see 2 + 2 reegel või kogu see koroonaga on üks suur mäng, siis mina ütleks, et see on ülipahatahtlik. See ei ole mingi mäng! See on tõsine olukord, tõsine situatsioon kogu maailmas. Nagu vastasin ka varem, neid ebamugavust tekitavaid samme ei astuta ju niisama, nendel on väga selge põhjus. Põhjus on see, et sellest viiruspuhangust üle saada nii ruttu kui võimalik. Me näeme, kuidas see majandust lööb. Iga otsus, mida on teinud eriolukorra juht või komisjon, lühiperspektiivis majandust lööb, see on arusaadav. Inimesed jäävad koju, võivad kaotada töö. Aga mina ütlen niiviisi, et mida rohkem konkreetseid selgeid otsuseid ja piiranguid, seda lühem on see periood ja seda kiiremini me saame pöörduda normaalsusesse tagasi, sealhulgas majandusellu.

Te tõite oma küsimuse esimeses pooles välja isikukaitsevahendid. Olen juba siin vastanud ja vastan jätkuvalt, et kui tuua välja konkreetset üks küsimus nende vahendite seast, kuidas saavutada eesmärk, et viirusepuhang peatada, siis see on, ma ütleks, kõige teravam. Isikukaitsevahendid on täna kõige teravam küsimus kõikides sektorites: eesliin, st meditsiin, politsei, Kaitseliit, teenindussektor, ka ettevõtetus, kohalikud omavalitsused. Ma tahan siin ka tunnustada. Palju ei ole neid Eesti ettevõtteid, kes seda suudavad, aga nagu ma ütlesin, on Corpowear, üks konkreetne ettevõtte, kes toodab FFP3-maske. Nendega sõlmitakse erikokkulepe, kiirendatud kokkulepe, et nad suurendaksid oma vahetuste arvu ühelt kahele, et nad tõstaksid toodangu mahtu ca kolmekordseks nädalas. Nad on suutelised seda tegema kahe-kolme nädalaga. See on väga suur võit FFP3-maskide puhul. Aga see ei ole ju kogu lahendus, meil on vaja kõiki isikukaitsevahendeid, FFP2-maske, kirurgilisi maske, kindaid, kitleid, kaitseprille, jalatsikatteid, kaitseülikondasid, kaitsemütse, kaitsepõllesid. Täna otsustasime, et anname sisse tellimuse tellida 150 hingamisaparaati veel juurde, koos kogu varustusega.

13:10 Esimees Henn Põlluaas

Mart Võrklaev, palun!

13:10 Mart Võrklaev

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud peaminister! Mul on küll infotunni lõpus ette nähtud küsimus, aga ilmselt me sinnani ei jõua. Kasutan võimalust selle praegu ära küsida. See puudutab hambaravi ohutut toimimist. Hambaarstide liit on minu teada pöördunud Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu liikmete poole. Ka minuga on meil Rae vallas mõned tegutsevad hambaravikeskused ühendust võtnud. Vastutustundlikumad neist on tänaseks oma kabinetid sulgenud ja ootavad n-ö suunist, mida teha. Neil ei ole piisavalt isikukaitsevahendeid, samal ajal on neil inimestele vaja jätkuvalt palka maksta, on ka rendilepingud, samuti vajavad inimesed hambaraviteenust. Minule teadaolevalt nad selgeid suuniseid ei ole saanud, kuidas käituda. Kas hambaravikabinetid võib avada, kuigi seal on selge oht nii arstide kui ka patsientide tervisele? Kas on võimalik saada kuidagi keskselt isikukaitsevahendeid, et seda tööd turvaliselt teha, või peavad nad oma kabinetid sulgema? Aga siis tekib neil küsimus, et tulu jääb saamata, nii nagu paljudel teistel ettevõtetel, ja meil võib turult kaduda väga suur hulk hambaravikabinette. Kas te oleksite nii hea ja annaksite vastuse, mis on valitsuse plaan, millele nad võivad loota või kuidas nad tegutsema peaksid?

13:11 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kui rääkida hambaravist, siis jah, teil on õigus, erialaliit on teinud oma pöördumise, Eesti Arstide Liit on teinud oma pöördumise. Küsimus on selles, et kui me räägime erakorralisest abist, siis igal juhul seda tuleb pakkuda, sellest ei saa kuidagi üle ega ümber minna, erakorralist abi tuleb pakkuda. Vastates sellele, kas hambaravikabinetid võiks jääda või mitte, on vastus see, et tegemist on ju ka arstidega, väga paljud on nendest meditsiinilise kõrgharidusega. Loomulikult, nakkusohu vältimine, isikukaitsevahendid – seda kõike tuleb kasutada ka hambaravis. Kui see ei ole võimalik, siis loomulikult nad ei saa oma teenust osutada, aga kui see on võimalik, siis nad saavad oma teenust osutada. Väga paljud vajavad hambaravi. Nii et see ongi vastus. Tegemist on ühe konkreetse sektoriga, mis on seotud ju meditsiinisektoriga, kus samuti, nagu ma ütlesin, paljud töötajad on meditsiinilise kõrgharidusega, teavad väga hästi, mis on nõuded, et tagada enda ja patsientide turvalisus. See ongi vastus. Teie küsimuses oli veel üks osa (kui ma sain sellest mõttest õigesti aru), et kui valitsus sulgeb

hambaravikabinetid või -polikliinikud, siis neil on ikkagi vaja tagada rendimaksmine, tööjõule palga maksmine, tööjõumaksud. See vastab tõele. Selleks ongi ju välja töötatud esimene majandusmeetmete pakett. Koostöös tööandjate, ametiühingute ja riigisektoriga, kes kõik on töötukassa nõukogus, on ju konsensus leitud, on tehtud ühine otsus ca 250 miljoni euro kohta. Me aitame neid ettevõtteid ja eeskätt just inimesi nendes ettevõtetes, kus näiteks käive on 30% langenud, kus 30% inimestest on koju jäänud või nende palk on langenud, töötasu väljamaksmisel. Samuti on erinevad KredExi meetmed. Nii et need majandusmeetmed on olemas. See suhtumine või põhimõte, et kui valitsus midagi sulgeb, siis on riik kohustatud otsejoones kinni maksma kõik arved, on vale. See ei ole õige, see ei ole ka juriidiliselt pädev. See arvamus, et kui valitsus teeb otsuse midagi sulgeda, siis ta võtab endale kohustuse kõik kohustused kanda – ei, see nii ei ole.

13:14 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

7. 13:14 Riigi kaitsevõime

13:14 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Jaak Juske ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:14 Jaak Juske

Aitäh, lugupeetud esimees! Austatud peaminister, kõigepealt soovin teile jõudu kriisi lahendamisel. Minu küsimus puudutab riigi kaitsevõimet. Milline, härra peaminister, on teie hinnang riigi kaitsevõimele olukorras, kus kriis lähinädalatel süveneb, nagu te olete ka ise korduvalt kinnitanud, olukorras, kus mitu sõjaväeosa on karantiinis, olukorras, kus Poola on sisuliselt lukus, ja olukorras, kus Euroopasse on hakanud sisse imbuma Vene valged kitlid või valgetes kitlites mehikesed? Milline on teie hinnang riigi kaitsevõimele antud kriisiolukorras?

13:15 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, härra Juske! Minu meelest on tänases olukorras hästi oluline see, et me räägiksime asjadest täpselt nii, nagu nad on, konkreetset, ja me tugineksime kindlale infole. Kui teie väide on, et Euroopasse on valged kitlid hakanud sisse imbuma, siis mina küll palun kiiremas korras anda see [info] minule või politseile või kaitseministrile. See on tõsine väide.

Ohuhinnang Eesti kohta pole muutunud. Te rääkisite Poolast. Me saame täna kindlalt öelda, et meie liitlased Balti õhuruumis – Ämaris teeb õhuturvet Poola – jätkavad oma tegevust, Tapal on EFP raames nii Suurbritannia, kes on Eestis raamriik, kui ka Taani. Pole kippu ega kõppu, ühtegi infokildu, et keegi sooviks siit lahkuda. NATO jätkab oma tegevust igal juhul, kui me räägime Balti ruumist. Küsimus on, ma saan aru, seotud eeskätt Eestiga. Pole mingisugust signaali, et meie liitlased sooviksid oma positsioone või oma tegevust siin muuta. Seda ei ole. Eesti julgeolek on kindel. Alles eile – see informatsioon oli mul olemas, ma toetasin seda – külastas meie piiri kaitseminister Jüri Luik. Ta ütles, et olukord on kindel, muutusi pole, inimeste motiveeritus on hea, isamaa kaitsmise soov on kõrge. Seda oli hea kuulda. Nii et see ongi seis.

Kui meil on kuskil viirusepuhangud, siis sellega Kaitsevägi kindlasti tegeleb, rakendab meditsiininõudeid, rakendab hügieeninõudeid ja teeb kõik selleks, et meie võitlejad, meie ajateenijad või liitlased saaksid terveks nii ruttu, kui see on võimalik.

Suurbritannia pataljoni lahingugrupp koos taanlaste kompaniiga, nagu ma ütlesin, on Tapal. 20. märtsil alustas uue kuuekuulise rotatsiooniga Suurbritannia üksus, NATO õhuturbemissioonil valvavad kolme Balti riigi õhuruumi Ämaris Poola võitlejad, Poola hävitajad. Prantsusmaa teeb ettevalmistusi mais algavaks rotatsiooniks. Tõsi, teatud muutused rahvusvaheliste õppustega on olnud, näiteks see, mis on seotud Defenderiga. Aga kui me räägime näiteks Eesti Kaitseväe suurõppusest Kevadtorm, siis tänase info kohaselt viiakse see mais läbi vähendatud mahus. Vabandust, et läksin ajast üle!

13:18 Esimees Henn Põlluaas

Jaak Juske, täpsustav küsimus, palun!

13:18 Jaak Juske

Austatud peaminister! Ma loodan, et te teate, et Venemaa on saatnud Itaaliasse oma humanitaarmissiooni koos suure hulga sõjaväearstidega. Ma väga loodan, et Vabariigi Valitsus on ka selle peale mõelnud, kui kriisi süvenedes Venemaa peaks tegema sarnase ettepaneku Eestile. Aga mu küsimus puudutab seda, et kui kriis peaks süvenema – nagu te olete väitnud, see risk on väga suur –, siis kas valitsus on mõelnud ka selle peale, et tuleks kasutada meetmete rakendamisel ka Eesti kaitseväge abi.

13:19 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kui me räägime isikukaitsevahenditest, siis olgu see pilt ka selge. Isikukaitsevahendeid me vajame igalt poolt, tasu eest, turutingimustel. Ma ei tea, et mingisugust humanitaarabi oleks Eesti valitsusele pakkunud Venemaa Föderatsioon. Aga kui meil on võimalik maske osta turutingimustel, siis seda tuleb täna loomulikult teha. Itaalia on meie liitlane igas mõttes. Kui Itaalia saab mingit abi kuskilt isikukaitsevahendite puhul, siis see on üks teema. Võib-olla ma mõistsin teid valesti nn valgete kitlite asjas. Ma loodan väga, et ma mõistsin teid valesti ja teil ei ole sellist infot. Aga kui on, siis palun andke see info kohe edasi.

Kas me oleme valmis kasutama rohkem ka militaar- või kaitseväge? Täna me oleme teinud seda nii palju, kui seda on vaja olnud. Kaitseliit on tulnud appi. Ma olen tõesti tänulik Kaitseliidule. Me teame seda, et on ju olemas valitsuse otsus 150 kaitseliitlase kohta piiridel. Väga professionaalne suhtumine. Ma tänan kaitseliitlasi, ma tänan ka nende kaitseliitlaste tööandjaid. Nad on tulnud ju kuskilt ära, kuskilt tsiviilist on enamik ju ära tulnud. See näitab seda, et raskel hetkel oleme nõus ühendama jõud ja tegema kõik selleks, et seista vastu viiruse levikule ja seda tõkestada. Kaitsevägi on olnud väga hea koostööpartner ka selle viiruse tõkestamisel, olgu siis teemaks teatud isikukaitsevahendid. Nii et koostöö igal juhul toimib.

Kui on küsimus selle kohta, mis vahepeal levis, valeuudise kohta, et Tallinn või Tallinna vanalinn (ma ei tea, mida seal täpselt mõeldi) pannakse lukku ja tuuakse tänavatele erinevad mehhanismid, hambuni relvastatud sõdurid ja võitlejad, siis see on vale. Niisugust asja pole keegi plaaninud, niisugust asja ei ole. Selles mõttes küll ei ole mingisuguseid soove täna, et kaitseväge kaasata. Aga jah, tsiviilmõttes, et nad abistavad ja toetavad ühiskonda – nad on seda teinud, teevad seda iga päev.

13:21 Esimees Henn Pöllumaas

Kristen Michal, palun!

13:21 Kristen Michal

Aitäh, hea juhataja! Hea peaminister! Nagu te siin saalist kõlavast tajute ja olete ka öelnud, siis kõik on selles kriisis koos, siin ei ole erinevaid parteisid. Seetõttu ärge võtke mu küsimust kriitiliselt. Pigem on minu küsimus selles, et riigi kaitsevõime ja riigi toimimise üks olulisi alustalasid on juhtimise selgus, st kõik saavad aru, kes mis otsuseid teevad. Vaatame seda debatti täna ja meenutame, et nädal tagasi te rääkisite mulle isikukaitsevahendite 11. märtsi kuupäeva laoseisust. Selles kriisis on kaitsevõime osa tegelikult see, kui hästi on eesliin, meedikud, kõik vajalikud inimesed, kaasa arvatud need, kes teeninduses töötavad, varustatud isikukaitsevahenditega. Endiselt me loeme sellest, et Kuressaare haigla palub abi, arstid kurdavad, et ei ole vahendeid, aga samal ajal tuleb uudiseid, et tulevase majandussurutise või -jahrenemise tingimustes Eesti ettevõtjad tahaksid tegutseda, kuid seda võimalust ei ole. Minu küsimus pigem ongi mõlemast teemast ajendatud. Äkki te kordate üle, kuna meid vaatavad väga paljud inimesed, selle, kes riigis on täisvolitustega, kes vastutab nii rahaliste otsuste eest kui ka otsuste eest isikukaitsevahendite hankimisel, kellega tegelikult saab suhelda ja kelle poole me vaatame, kui neid ei ole piisavalt või lennuk ei ole õigel ajal läinud või saabunud.

13:23 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma kõigepealt tänan ka teid selle sissejuhatuse eest! Jah, ma arvan, et täna olemegi kõik väljas Eestimaa ja Eesti inimeste eest, ja annaks jumal, et see kriis oleks võimalikult lühike. Nüüd isikukaitsevahendid. Kui me räägime meditsiinist või sotsiaalvaldkonnast, siis kogu selle info ja hanke eest vastutab sotsiaalminister Tanel Kiik. Kui me räägime kõikidest teistest valdkondadest, alates ettevõtlussektorist ja lõpetades näiteks Kaitseliiduga, PPA-ga jne, siis selle eest kannab vastutust

riigihalduse minister Jaak Aab.

Nüüd rahaline pool. Te küsite, kes selle eest vastutab. Me oleme kokku leppinud, et ka selle kriisi ajal kõik rahalised kohustused, mida ministrid võtavad, peavad läbi käima vähemalt Vabariigi Valitsuse COVID-19 komisjonist. See komisjon peab igal juhul andma oma aktsepti. Ei ole nii, et mingit ülevaadet või kontrolli ei ole. Loomulikult, seda aktsepti antakse, see tööformaat on väga operatiivne, väga kiire. Aga probleem on täna selles, nagu ma ütlesin eelnevalt, et mulle tundub, et järjest rohkem toimub sulgumist, olgu see mingite õhuruumide sulgumine, olgu see ettemaks, näiteks kui öeldakse, et kui ettemaksu ei ole, siis me üldse ei räägi teiega. Selleks, et olla lõpuni kindel, et kui seda ettemaksu teha x eurot, siis me saame y euro eest FFP3-maske või mingeid muid isikukaitsevahendeid, ei ole loomulikult tänases olukorras saajaprotsendilist tõenäosust. Anname endast parima, et see tellimus realiseerida ka kauba näol Eestimaal nii ruttu kui võimalik. Sellel teemal, jah, eeskätt käivad praegu läbirääkimised riigihalduse ministriga, välisminister aitab siin väga tugevasti – tahan ka tänusõnad öelda teie ees Urmas Reinsalule –, ja ka meie saadikuga Hiinas.

Kõik Eesti ettevõtjad – nagu te ütlete, seda ülekannet kuulatakse –, kes kuulavad seda ülekannet ja kes suudavad toota isikukaitsevahendeid, ma palun, võtke ühendust minuga, võtke ühendust Vabariigi Valitsuse liikmetega, Riigikogu liikmetega. Andke see info edasi. Me oleme Vabariigi Valitsuse tasemel leppinud kokku, et kui erasektor soovib panustada, siis selle eest vastutab Vabariigi Valitsuse liige Kaimar Karu. Nii et võib ka temaga otse ühendust võtta. Nagu ma eile ütlesin, Riigikantselei, minu ametikaaslased käisid Sillamäel. Corpowear on üks selliseid ettevõtteid, kes FFP3-maske toodab. Nad said häid uudiseid. Täna me otsustasime Vabariigi Valitsuse komisjonis ära, et me teeme tellimuse pooleks aastaks ja nendega lepingu.

13:26 Esimees Henn Põlluaas

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

8. 13:26 Koolide töökorraldus

13:26 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Heidy Purga ja vastab haridus- ja teadusminister Mailis Reps. Palun!

13:26 Heidy Purga

Suur aitäh, hea spiiker! Lugupeetud minister! Täna hommikul väga informatiivsel kultuurikomisjoni veebikoosolekul said paljud küsimused vastuse ja nii mõndagi küsimust käsitles täna sel istungil minu hea kolleeg Katri Raik. Küsiti nii lõpu- kui ka sisseastumiseksamite kohta, koolivaheaja kohta, kooliaasta võimaliku pikenemise ja hindamiste kohta. Paari sõnaga puudutasite ka tasemetööde küsimust. Mul on selline küsimus. Kui nüüd tasemetöid ja muud säärast, mida n-ö hindamiskriteeriumiteks on nimetatud, ei nõuta, siis milliste mehhanismide abil ja millal õpetajad saavad oma õpilaste kaugõppetööst ülevaate teha? Ka lapsevanemad on väga mures, sest kaugõppe toimub ju igas kodus omal kombel. Kas nad on seda tööd piisavalt hästi teinud, kas lapsed ise on ennast paremini juhtima õppinud ning kas õpetajad on olnud suutlikud kõikidega võrdselt tegelema? Kas teil on midagi välja mõeldud selleks, et õpitulemusi saaks mingisugusel hetkel mingisuguse mehhanismi või vahendiga mõõta?

13:28 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Kõigepealt suur aitäh küsimuse eest! Tõesti, täna kultuurikomisjoni istungil me osa teemasid juba kajastasime. Hea meelega püüan vastata. Ka ministeerium ja HITSA püüavad vastata kõikidele jooksvatele küsimustele. Ma enne Maris Lauri küsimusele-ettepanekule võib-olla nii põhjalikult ei jõudnud vastata. Aga ka algklasside kohta on erinevaid pakkumisi tehtud, koolidega ühendust võetud, lapsevanemaid püütud aidata. Me ei saa loomulikult minna igat õpetajat eraldi sundima ühte- või teistpidi käituma. Me usaldame oma õpetajaid ja seal on suur autonoomia, aga loomulikult me püüame neid nii palju kui võimalik toetada ja aidata. Pigem on meil kuidagi ühiskonnas tekkinud paaniline soov teha natukene rohkem kui vähem, on mure, justkui meie lapsed jääksid milleski maha. Õppetöö toimub üheksa aastat kohustuslikuna ja üldjuhul õpivad meie noored inimesed oluliselt kauem. Me oleme uhked selle üle, et nad õpivad lausa terve elu. Ei juhtu mõne kuuga midagi. Kui me teame, et näiteks

matemaatikaõpiku kirjeldavad osad, mida laps ise loeb, ei ole sellises ulatuses lahti kirjutatud, sest nad on mõeldud algusest peale nii, et seda õppematerjali talle koolis selgitatakse, siis selleks on lahendused. Eriti algklassides on õpetajad, aga ka kogu põhikoolis pakkunud videotunde. E-koolikotis on teemade kaupa videotunde pakutud. Õpetajad on Youtube'i kanalisse ja ka HITSA on oma Youtube'i üles pannud videolinke. Õpetajad püüavad seda ka individuaalselt teha. Aga loomulikult on ikka veel neid teemavaldkondi või küsimusi, mis jäävad arusaamatuks. Eeldus on siiski, et me võimalikult kiiresti sellest kriisist välja tuleme, saame minna tavaõppetöö juurde ja õpetajad saavad juba hinnata individuaalsemalt. Niipalju kui meil on tagasisidet, siis õpetajad püüavad võimalikult hästi saada teada, mida laps on mõistnud, mida mitte. Selleks on olemas ka digitaalsed vahendid. Aga veel kord: selles vanuses ei saa eeldada, et kõik oskavad digitaalseid vahendeid piiramatult kasutada, seetõttu on see üks võimalusi. Kevad saab mööda, kunagi tuleb sügis, me kõik loodame, et sügisel on kõik tavapärane. Me oleme koos IT-ettevõtetega ja nutikate inimestega ka Innoves kaalunud, millised võimalused oleks õpetajal klassipõhiselt neid vahendeid kasutada, et hinnata kogu klassi edasijõudmist.

13:31 Esimees Henn Põlluaas

Heidy Purga, täpsustav küsimus, palun!

13:31 Heidy Purga

Suur aitäh, lugupeetud spiiker! Hea minister! Mul on küsimus üldise kriisiolukorra ja haridusvaldkonna kommunikatsiooni kohta. Miks te olete kodusõpet planeerinud ja välja kuulutanud kahe nädala kaupa, mitte pikemalt?

13:31 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Jah, see sõnastus on täpsemalt selline, et siis, kui eriolukord või kriis on möödas, ehk täpsemalt, kuni olukorra paranemiseni. Aga miks me vaatame seda iga kahe nädala tagant läbi? Me tuleme kultuurikomisjonis nende detailide juurde – selleks on vaja ka väikest seadusemuudatust, mis on kriisipaketi üks osa – võimalik, et sellel kevadel. Ma sain Katri Raigi küsimuse suunast aru, et kui näiteks osa eksameid toimub, need, mida gümnaasiumis kindlasti on vaja, mille kohta ülikoolid ütlevad, et nad tahavad neid lävendiks, aga näiteks sel kevadel aja piiratuse tõttu seda ei saa või ei ole distantsilt võimalik teha, siis need lükkame edasi või jätame ära. Need otsused oleks vaja kriisiajal teha. See on põhjus, miks me ei taha üldistada. Näiteks, me kaalume seda, et juhul kui mais kool ei taastu, siis me ülejäänud õpilased jätame endiselt distantsõppele, aga võib-olla ainult 12. klasside õpilaste puhul kaalume, kas võimaldada neil mingis ulatuses eksamite tegemist. Ülikoolid on sama palunud, et näiteks kui lapsel ei ole – vabandust, ta on juba noor inimene –, noorel inimesel ei ole võimalik sellisel tasemel arvutiside, et saaks teha suulise vestluse temaga ülikooli sisseastumiseks, siis ta saaks näiteks liikuda raamatukokku või koolimajja interneti kasutamiseks. Sellised üksikud lahendused on vaja meil tõenäoliselt ühel hetkel läbi vaadata. Seetõttu me ütleme, et kool jääb suletuks olukorra paranemiseni, aga iga kahe nädala tagant me vaatame selle läbi, sest võimalik on, et me peame siin tegema teatud erisusi teatud vanuserühmadele, nii nagu me oleme teinud täna erivajadustega lastele eraldi lähenemise, me oleme teinud lasteaialastele eraldi lähenemise. Haridussüsteemi paindlikkuse hoidmise jaoks on kahenädalane tsükkel olnud optimaalne. Aga veel kord: ärge muretsege, me kindlasti ei too lapsi enne kokku koolimajja suurtesse rühmadesse, kui olukord seda võimaldab.

13:33 Esimees Henn Põlluaas

Mart Võrklaev, palun!

13:33 Mart Võrklaev

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud minister! Mina küsin natukene raha kohta ja seda omavalitsuste vaates. Täna saame ajalehest lugeda, et Jaak Aab on öelnud, et kohalike omavalitsuste tulubaasi ja toetusi ei vähendata. See on justkui julgustav sõnum, aga tegelikult see ju nii lilleline pole. Ma arvan, et kriisiolukorras me ei saagi arutada seda, et nüüd hakkame veel tulusid vähendama, aga selge on ju see, et tulud vähenevad selle tõttu, et tulumaksu laekumine langeb, ja tulud vähenevad seetõttu, et omavalitsused hoiavad lahti lasteaedasiid, et meie eesliinitöötajatel oleks võimalik lapsi seal hoida. See kõik on põhjendatud ja õige, aga samal ajal me oleme öelnud teistele vanematele, et palun

ärge lapsi sinna tooge. Ma julgen arvata, et enamik Eesti omavalitsusi on vabastanud ka need vanemad lasteaias kohatasust, kes lapsi sinna ei too, ja tihti ka need, kes lapsi sinna toovad, sest neid on nii vähe. Aga omavalitsusele on see märkimisväärne kulu, sest maja tuleb avatud hoida, personalile tuleb palka maksta. Keegi õpetajaid loomulikult koondama ei hakka, sest neid on vaja nii täna kui ka tulevikus ja samamoodi peavad nad ka täna millestki elama. Samal ajal ma tean, et valitsus on välja töötamas riigieelarve lisaeelarvet ja seal on ka KOV-idest juttu või vähemalt on plaan neid toetada. Minu meelest oli eile selle kohta uudis, kuskilt ma seda lugesin. Kas teie haridusministrina olete seisnud just sellesama teema eest, et omavalitsusi ka lasteaiakulude puhul toetada? Sinna alla käivad ka erahoiud, eralasteaiad, kus omavalitsused on hakanud vanemate osa kinni maksma. Kas on lootust saada sealt täiendavat raha?

13:35 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Aitäh! Seal oli küll väga palju erinevaid küsimusi, püüan kolme minutisse mahtuda. Kõigepealt, eks me kõik seisame ühiselt selle eest, et mitte ainult see kriis ei läheks mööda, vaid see läheks mööda võimalikult tasakaalustatult. Me kõik mõistame, et nii või teisiti majanduslangus on ja teatud laekumised vähenevad, aga loodame, et meil oleks võimalikult vähe valu. Te ütlesite, et kindlasti kriisi ajal kärpeid ei tehta. Mäletan, et see on alati just vastupidi olnud. Eks me peame mõistma, et sõnum, et me ei lähe kärpima olukorras, kus me mõistame, et see on väga vajalik, selleks et nii kaua kui vähegi võimalik inimestel oleks reaalne sissetulek, on väga oluline. Me mõistame õnneks ju ühiselt, et haridussektor on väga oluline sektor ja kui me täna õpetajad näiteks peaksime saatma palgata koju, siis selge on see, et kuna inimesed peavad sissetulekut saama, nad suunduvad kuhugi mujale ja me saame kõik ühiselt näha, kui valus see on. Seetõttu – on need otsused huvihariduses, on need alushariduses, on need nende õpetajate kohta, kes võib-olla ei ole distantsõppega nii palju hõivatud kui mõni teine õpetaja – me oleme väga tänulikud kohalikele omavalitsustele selle eest, et seni on õnneks olnud nii, et kui on olnud väikseid uudiseid, siis on kohalikud omavalitsused selle peale teatanud, et see päris nii ei ole, ja omavalitsused hoiavad inimesi siiski palga peal, lootuses, et see kriis on lühiajaline. Me kõik üheskoos mõistame, et kui see ei laabu nii kiiresti, nagu me kõik pingutades loodame, siis tulevad hoopis teistsugused otsused. Loomulikult, siis me ühiselt hakkame siin arutama – selle nimi on järjekordsed lisaeelarved –, mida me teeme, kuidas tasandame kohalike omavalitsuste, aga ka muude sektorite suuri langusi.

Nüüd teine pool, mida te küsisite: kas on mingeid eraldi meetmeid nende valdkondade jaoks, kus üleüldse täna sissetulek on peatunud, näiteks väga suures osas erasektori huviharidusest? Kui see ei ole otseselt kohaliku omavalitsuse toetuse peal, mida see osas omavalitsustes ka on, ja see on ainult lapsevanema toetuse või osalustasu peal, siis jah, see on see valdkond, mis peab minema muude majandusmeetmete alla. See on otseselt puudutatud sektor. Tõesti, olen korduvalt seisnud selle eest ning valitsus ja ka kriisikomisjon on olnud väga toetavad, mõistes, et huvihariduse ja noorte valdkond on see, kus täna meie valdkonna sees on tegevus täiesti ebaproportsionaalselt peatunud. Noorsootöötajate ja muude toetavate mehhanismide kohta ütlen ka, et kohalikud omavalitsused on väga mõistvad olnud. Pigem on neid inimesi ümber suunatud tööks noortega, sotsiaalsete riskirühmadega ja teistega.

13:38 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

9. 13:38 KredExi meetmete rakendamise võimekus

13:38 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Andres Sutt ja vastab väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu. Palun!

13:38 Andres Sutt

Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Kriis on sundinud riiki kehtestama väga karme ja õigustatud piiranguid meie igapäevaelule ja inimeste liikumisele. Loomulikult mõjutab see vahetult ka majandust, mõjutab väga kiiresti, kindlasti palju kiiremini kui 2008–2009. Seetõttu on hästi oluline, et kõik

toetusmeetmed oleksid võimalikult kiiresti saadaval. Ma kuulsin eelnevatest vastustest, et on koostöö ja koordinatsioon EAS-i, Maaelu Edendamise Sihtasutuse ja KredExi ning nende meetmete vahel. See kindlasti on hästi oluline. Minu küsimused täna on seotud KredExiga. Me täna hommikul rahanduskomisjonis kuulsime ka KredExi ülevaadet. Seal oli kaks olulist asja, millest meetmete rakendamine sõltub: üks oli rahastuse olemasolu ja teine oli seaduse vastuvõtmine. Nii et ma väga ootan, et see eelnõu võimalikult kiiresti Riigikogu komisjonidesse jõuaks.

Minu küsimused on järgmised. Millal on KredEx kõige varem valmis uusi toetusmeetmeid rakendama? Millises summas te olete kavandanud KredExi kapitali suurendamist ja millal see juhtub? Kui hästi on see koordineeritud ka riigikassa tegevuse ja laenuvõtmisega? Kui suurt paindlikkust te võimaldate pankadele just olemasolevate laenude puhul garantiide kasutamiseks, kas need tingimused on pigem jäigad või paindlikud? Väga oluline küsimus on ka see, milline on KredExi organisatsiooniline võimekus toime tulla oluliselt suuremate taotlusmahtudega.

13:40 Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu

Aitäh küsimuse eest! Mul on hea meel, et esimeses infotunnis, kus ma osalen, on paraku küll vähe osalejaid ja küsijaid, aga küsimused on see-eest väga head ja sisukad.

KredExi meetmete kohta. Kui võin korraks optimist olla, siis me loodame need meetmed käiku lükata juba selle nädala neljapäevast, kui kõik läheb hästi, see puudutab konkreetsemalt laenukäenduste poolt. Jooksvalt töötame koos pankadega. Otselaenu, muu hulgas käibelaenu vajavad lisarahastust, mida sai ka mainitud. Lisarahastus tuleb lisaelarvest, mis tuleb kiiremas korras ka Riigikogusse. Enne kui lisarahastus on kokku lepitud, on teatavad piirangud selles, kui palju KredEx saab oma meetmeid kasutada. KredExil on vahendid olemas, nende vahendite piires tegutsetakse seni, kuni lisarahastus on reaalselt tulnud. Summadest rääkides: käenduste võimendamine KredExi alt on praeguse olukorra raames 1 miljard, laenu – eelkõige käibekrediit – on 500 miljonit ja väga olulisena ka investeerimislaenu on suurusjärgus 50 miljonit. Aga tõepoolest, on tarvis nii lisarahastust kui ka seaduses kohanduste läbiviimist. Meile on teada, et nii ettevõtted kui ka pangad on ootel, et see toimuks võimalikult kiiresti. Paindlikkus pankadel peaks olema nii suur kui vähegi võimalik. Laenude puhul maksepuhkuse andmisel tagab KredEx kas 50% laenust, kui me räägime kahjude jagamisest pangaga või potentsiaalselt kahjude jagamisest, või siis kuni 35%, kui on *first-loss*-põhimõtte ehk siis KredEx jääb rahast esimesena ilma. Võimekus KredExi puhul seda tüüpi meetmetega hakkama saada on ajalooliselt kenasti olemas, seda on demonstreeritud. Küsimus on see, kas KredEx saab hakkama ka muutuva mahuga. Sellises mahus nad kunagi tööd pole pidanud tegema, õnneks või kahjuks. On olemas plaan, kuidas lisavõimekust suurendada. Loomulikult, suur hulk tööst läheb tegelikult ka pankadele, kes on see esimene liin, kui ettevõtjad tulevad abi küsima, mitte küll kõigi meetmete puhul. Aga KredExil on olemas ka plaan, kuidas võimekust tõsta koostöös MKM-i ja EAS-iga. Masinavärk on paigas ja inimeste juurdeleidmiseks on plaan olemas.

13:43 Esimees Henn Põlluaas

Andres Sutt, täpsustav küsimus, palun!

13:43 Andres Sutt

Aitäh! Ma arvan, et kindlasti on hästi oluline kogu tegevus, mis on suunatud olemasoleva laenuportfelli toetamisele. Ma kaldun arvama, et ilmselt nõudlus uute laenude järele saab olema väiksem, aga olemasolevate maksepuhkused on kindlasti hästi olulised. Ma küsin veel täiendavalt juurde selliste ettevõtete kohta, kes on pigem teenussektoris ja kellel ei ole suuri laene, kellel ei ole kapitalimahukat tegevust. Milliseid toetusmeetmeid olete te seda tüüpi ettevõtete jaoks kaalunud? Tihti on olukord, kus me räägime toitlustusest, isikuteenustest, kus käive on lihtsalt nulli kukkunud, aga ettevõtte ise võib äriplaani poole pealt olla elujõuline.

Sellega seotult, kui me räägime uutest riigihangetest ehituses või ka teedehituses, siis milliseid täitmise- või muude pakkumistagatiste nõuete leevendamist te olete kaalumas? Ma arvan, et kogumis on kõik need meetmed hästi olulised, selleks et majanduse elushoidmine oleks võimalikult efektiivne.

Loomulikult ei saa me eeldada, et kõik ettevõtted, kes eksisteerisid enne kriisi, jäävad alles ka pärast kriisi. Oluline on aidata neid ettevõtteid, kes on eluvõimelised ja suutelised kohanduma.

13:44 Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu

Aitäh! Teenusettevõtete puhul, kelle tegevus ei ole kapitalimahukas ja kellel laenu on hetkel vähe, on KredExi meetmed ikkagi eelkõige laenu ja laenukäendusega seotud. On olemas erakorraline proportsionaalne käendus uute laenude puhul, st kui nad laenu pole varem võtnud, siis saavad nüüd võtta laenu võrdlemisi mõistlikel tingimustel, erakorraline proportsionaalne käendus olemasolevate laenude puhul, kui nad on juba varem laenu võtnud, erakorraline fikseeritud käendus või ka erakorraline otselaen. Ajalooliselt ja ka hetkeseisuga KredEx ei soovi kommertspankadega võistleva minna, vaid pigem pakub lisatuge. Nii et majandusraskustesse sattunud ettevõtjad ükskõik millisest sektorist esimese sammuna peaksid pöörduma oma kodupanga poole. Kui neil laenukontekstis kodupanka pole, sest nad pole laenu võtnud, tuleks uurida oma panga käest ja siis juba KredEx saab aidata koostöö kaudu selle pangaga, erakorraliselt ka otse, aga see ei ole kõige suurem või kõige peamisem tegevus.

Mis puudutab riigihankeid, siis see suund, mille me oleme võtnud juba käimasolevate või toimunud riigihangete puhul, kus riik on maksja pool, on see, et me püüame teha kõik endast sõltuva, et maksed ei viibiks ehk eraettevõtjad saaksid riigi käest raha võimalikult kiiresti kätte. See muidugi ei tähenda, et me viskame kellelegi kopterilt igaks juhuks raha, et võib-olla läheb vaja. Uute riigihangete puhul paindlikkuse mõttes arutelusid on toimunud, midagi hetkel veel otsustatud ei ole. Me vaatame edaspidi, kuidas seda kõige mõistlikumalt rakendada ja milliseid nõudmisi peaks leevendama.

13:46 Esimees Henn Põlluaas

Urmas Kruuse, palun!

13:46 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Kas teie meetmete pakettis on ka selliseid meetmeid, mis võiksid minna riigiabi alla? Teiseks, kui pikk on teil võimalik tähtaeg nende meetmete rakendamiseks ehk kasutuselevõtuks? Kas see on määramatu, kas see sõltub sellest, kui summad on eraldatud, sellest, kui need otsa lõpevad, või olete te kuidagi ajaliselt piiratud? MES-i puhul me täna arutasime ja saime aru, et meetmed on piiratud selle aasta lõpuga. Kui midagi läheb juba järgmisesse aastasse, see COVID-i pakett tegelikult enam ei kehti, kuid võimalik majandusprobleem on põhjustatud just viirusest.

13:47 Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister Kaimar Karu

Aitäh! Riigiabi kontekstis: jah, võivad olla ka tegevused, mis lähevad riigiabi alla. Riigiabi reeglid või see, mis mahub või ei mahu riigiabi alla, on ka muutumises. Nende meetmete pikkuse kohta: kui esimene pakett sai välja kuulutatud, kuhu tegelikult tuleb raha veel taha leida, siis selle eesmärk oli saata muu hulgas tugev sõnum, et raha ei tule jaoks ja natukene ning kõik peavad selle ühe summa pärast kaklema hakkama, vaid sooviti anda ettevõtjale kindlustunnet, et riik tõepoolest soovib neid aidata. Hetkeseisuga on KredExil eri meetmed erineva pikkusega, see sõltub konkreetsest meetmest. Aga esimene pakett, see 1,5 miljardit või 1,55 miljardit oli mõeldud esimese sammuna, andmaks kätte suunda ja asumaks abistama esimesi ettevõtteid. Hetkeseisuga see jookseb sisuliselt nii kaua, tõepoolest, kuni raha saab otsa. Kui mõne meetme alt raha ära ei kasutata, siis see raha loomulikult raisku või kaotsi ei lähe, see tuleb tagasi riigile. Kui mõne meetme alt saab raha otsa, siis me vaatame. Plaan on see, et vaadata seda ikkagi varem, kui raha otsa saab. Ehk kui meedet on kasutatud, see on vajalik ja abistav, siis me püüame raha juurde leida. Selliseid rangeid piiranguid, kui pikalt seda võib kasutada, selle aasta lõpu kontekstis ei ole. Jah, tingimuste poolest on see pigem paindlik.

13:48 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

10. 13:49 Tervisesüsteemi valmisolek

13:49 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena on küsija Jevgeni Ossinovski ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:49 Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Austatud peaminister! Esiteks, Eesti sai esimese etapiga nakkustõrjes kahtlemata edukalt hakkama. Selle tunnistus on see, et me oleme siiani suutnud ära hoida juhtude plahvatuslikku kasvu. Ehkki üksikuid vigu ametkondlikul tasemel kindlasti ka tehti, mis on loogiline sellises kriitilises olukorras, arvan ma, et kõik ametiasutused ja eesliinitöötajad väärivad tunnustust. Eraldi tunnustan ma ka sind, sest kui valitsus esimesi tugevaid samme astus, oli palju neid, kes ütlesid, et võtke rahulikult, ei ole hullu midagi. Selle nakkuse leviku üks eripärasid on see, et inimesed hakkavad nõudma adekvaatseid meetmeid kaks nädalat liiga hilja, sest just siis hakkavad mõjud avalduma. Me oleme võitnud aega, aga teame, et epideemia on alles algusjärgus. Meie mõlema käsutuses on arvutusmudel, mille kohaselt eksisteerib arvestatav tõenäosus, et intensiivravi vajab kuskil kuu aja jooksul umbes 500 inimest, mis on meie võimekuse kriitilise piiri lähedal. Kui see kriitiline piir kätte tuleb, siis, teame hästi, sealt edasi hakkavad inimesed surema mitte ainult koroonaviirusesse, vaid ka muudel põhjustel, sest Eesti riik ei suuda neile enam pakkuda adekvaatset abi. Need mudelid näitavad, et meie nakkuse levimuskordaja on vahemikus 1,1–1,8, mis tähendab, et epideemia ei ole mitte taandumas, vaid jätkab levikut, ehkki tänu nendele meetmetele on plahvatus ära hoitud. Sa vastasid enne kolleegi küsimusele nii, et valitsuse positsioon koroonaviiruse tõkestamisel on see, et teha kõik mis võimalik, et nii kiiresti kui võimalik saada levikule pidurid peale ja saada sellest nii kiiresti kui võimalik üle. Sellest tulenevalt on mul küsimus. Et hinnata seda, kas rakendatud meetmed on adekvaatsed või mitte, tuleb enne selgeks saada, mis on eesmärk. Kas valitsuse eesmärk on saada R0 alla 1 ehk sundida viirus taanduma ja kas teile nõu andnud teadlased eesotsas professor Lutsariga kinnitasid teile eile, et rakendatud meetmed viivad Eestis nakkuskordaja alla 1?

13:51 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Jevgeni Ossinovski, hea Jevgeni! see pole vist väga tavapärane, aga ma tahan siin kogu Riigikogu ees öelda sulle aitäh. Ei ole mingi saladus, et oleme koos töötanud mitmeid aastaid eri kohtades ja pidanud nii mõnigi kord ka viimaste nädalate jooksul pikki telefonikõnesid. Nendest on minul olnud igal juhul abi. Aitäh sulle!

Nüüd sellest, kas me oleme saanud esimese sammuga hästi hakkama või mitte. Ma saan praegu tugineda tõesti ainult sellele, mida ütlesid eile oma ala asjatundjad. Tippasjatundjad eesotsas viroloogi professor Irja Lutsariga ütlesid, et need meetmed on aidanud.

Sa küsid, mis on eesmärk. Jah, sa räägid sellest, et on olemas nende, õigemini vist nende tellimusel modelleeritud graafik, mis räägib intensiivravivajaduse prognoosist, mis räägib haiglaravivajaduse prognoosist. Nii nagu majanduses, majanduskasvu hinnates, on ka sellel prognoosil kolm erinevat hinnangut. On hinnang, mis on keskmise, kõige suurema tõenäosusega on see hinnang, mis on kõige kriitilisem, ja loomulikult on ka hinnang, mis on kõige madalam. Jah, siin ei ole mingit saladust, nad on öelnud selle modelleerimise käigus, et kõige kriitilisem hinnang, nagu sa ütlesid, on tõesti see, et ühel hetkel võib Eestis olla intensiivravipatsientide arv ca 500. Samas nad ütlevad, et kuna on meetmeid rakendatud, kuna on piiranguid rakendatud, siis nad ei pea tõenäoliseks sellise trendi kujunemist. Milliseks see täpselt kujuneb, milline on see number? Ma arvan, et seda ei ütle täna keegi otse välja, seda ei teatagi. Sai palutud ka eile professor Lutsarit, et nad nädala jooksul modelleeriksid koos modelleerijatega uued graafikud nii intensiivravi kui ka haigestumise kohta ja tuleksid taas nendega komisjoni ette teisispäeval.

Siin oli küsimus, kas on eesmärk, et R0 oleks väiksem kui 1. Ma vastan nii, hea Jevgeni: meie eesmärk on, et see oleks kõiki neid piiranguid rakendades nii madal kui võimalik.

13:54 Esimees Henn Põlluaas

Jevgeni Ossinovski, täpsustav küsimus, palun!

13:54 Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Eks kahtlemata nende prognooside usalduspiirid on laiad, aga lõpuks, kas meil on kuu aja pärast 230 intensiivravivajadust või 546 intensiivravivajadust, siin on kindlasti oluline erinevus selles mõttes, mis ajal kriitiline hetk saabub, kas see tuleb nelja nädala või kuue nädala pärast. Mida rohkem me suudame R0 hoida 1 lähedal, seda kauem me lükkame seda kriitilist hetke edasi. Aga me tegelikult ikkagi liigume selle kriitilise piiri suunas niikaua, kuni me ei saa R0 alla 1. Sellesamas mudelis on olemas ka teatud modelleerimine, mis juhul R0 oleks 0,5 ja meil hakkaks epideemia vähenema. On ka

modelleeritud seda, kui palju me säästaksime inimesi, kui palju vähem oleks meil intensiivravivajadust jne. See kahtlemata vajaks oluliselt teistsugust meetmete paketti, kui senini on rakendatud. Põhimõtteliselt on ju olemas kaks varianti, mida maailmas on rakendatud. On rakendatud seda võimalust, et me järk-järgult epidemioloogiliselt edasi liikudes püüame täiendavate meetmetega hoida R0 võimalikult 1 lähedal, aga siiski positiivsena, kuna me ei suuda seda alla suruda. Teine on mudeldatud variant, mida on rakendatud mõnes riigis – eriti karmilt on seda muidugi tehtud Hiinas, aga mitte ainult –, see on see, kui tegelikult paari-kolme-nelja nädalaga pannakse epideemiale järsku piir, lõpetatakse see asi ära ja siis hakkab kiire normaalse elu taastumine. Mõlemal strateegial on oma plussid ja miinused. Ma küsin, millistest kaalutlustest lähtudes ei ole valitsus seni otsustanud, et paneme sellele asjale kiirelt piiri, ütleme ühiskonnale välja konkreetse aja, et siis hakkab normaliseerumine, vaid on pigem valinud teise strateegia ehk järk-järgult üksikmeetmete karmistamise, lootuses, et ekki ühel hetkel leiutatakse vaktsiin või tulevad ravimid.

13:56 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Jah, tõesti, neid strateegiaid on olnud, ma arvan, isegi rohkem kui kaks, aga laias laastus võib öelda nii, nagu sa väidad. Ma ütleks, et on ka kolmas strateegia, seda on ju ka öeldud, et mingeid piiranguid tuleb teha eeskätt eakatele ja krooniliselt haigetele, aga ülejäänud ühiskond peab selle läbi põdema, sellega toime tulema ja nii immuunsuse saama. Me peame arvestama, et kui me võtame mingeid meetmeid – ma saan aru, et sinu küsimuse alatoon on see –, siis selline täielik sulg ühiskonnas, täielik väljalülitamine tähendab mitte ainult majanduslangust, vaid see tähendab juba õige pea ka seda, et me ei suuda näiteks oma eelarve ja maksulaekumiste abil teisi meditsiinilisi juhtumeid ravida, pakkuda meditsiinile võimalikult palju tuge. Kokkuvõttes ongi see selline tasakaalukoht, mida tuleb kogu aeg hoida, et need piiravad majandusmeetmed, mis, ma väga loodan, ikkagi on lühiajalised, ei tähenda seda, et pikemas perspektiivis laekumised vähenevad ravikindlustuses, rääkimata teistest valdkondadest, nii drastiliselt, et see hakkab teiste haiguste ravi, teisi tegevusi meditsiinis mitte ainult pärssima, vaid me peame ütlema, et ei ole rohkem jõudu seda teha. Nii et see tasakaalukoht ja -punkt tuleb leida. Ma arvan, et see on olnud ka üks peamisi piirangute panemise kriteeriume. Võrreldes teiste Euroopa riikidega on Eesti teinud tegelikult neid piiranguid pigem kiiresti, pigem jõuliselt, pigem konkreetset. Küsimus on ka selles, kui me nüüd toome näiteid teistest riikidest, kus on täielik sulg, siis seal on küsimus selles, mis hetkel nad hakkasid seda rakendama, mis faasis oli haiguse levik, viiruse levik sel hetkel. Selge on see, et on olnud riike, kes võinuks teha neid piiranguid kiiremini. Viiruse levik oli juba liiga suur, seda ei tajutud õigesti, ja on tulnud väga fataalseid ja väga halbu lõppe. Kokkuvõtteks ma tahan öelda, et me alati neid piiranguid tehes esmajärjekorras lähtume sellest, mis minu meelest oli sinu küsimuse alatoon, et see annaks parimat inimeste tervisele ja elule.

13:59 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Ma tänan kõiki kolleege küsimuste eest, ma tänan austatud ministreid vastamise eest. Tänane infotund on läbi.